

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

SÉANCE PLÉNIÈRE

PLENUMVERGADERING

Jeudi

15-03-2012

Après-midi

Donderdag

15-03-2012

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	Parti Socialiste
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
MR	Mouvement réformateur
sp.a	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
VB	Vlaams Belang
cdH	centre démocrate Humaniste
FDF	Fédéralistes démocrates francophones
LDD	Lijst Dedecker
MLD	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 53 0000/000	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000	Parlementair stuk van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral (couverture verte)	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigeleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

INHOUD

Excusés	1	Berichten van verhindering	1
Ordre du jour	1	Agenda	1
PROJETS ET PROPOSITIONS	1	ONTWERPEN EN VOORSTELLEN	1
Proposition de loi modifiant l'article 92 du Code judiciaire en ce qui concerne l'appel des jugements rendus par le juge de paix et le tribunal de police (1043/1-6) <i>Orateur: Carina Van Cauter</i>	1	Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 92 van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het hoger beroep tegen vonnissen gewezen door de vrederechter en de politierechtbank (1043/1-6) <i>Spreker: Carina Van Cauter</i>	1
Proposition de loi modifiant l'article 109bis du Code judiciaire (1831/1-7) <i>Orateur: Sabien Lahaye-Battheu</i>	2	Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 109bis van het Gerechtelijk Wetboek (1831/1-7) <i>Spreker: Sabien Lahaye-Battheu</i>	2
RÉVISION DE LA CONSTITUTION	2	HERZIENING VAN DE GRONDWET	2
Révision de la Constitution. Révision de l'article 195 de la Constitution (2064/1-4) <i>Discussion de l'article unique</i>	2	Herziening van de Grondwet. Herziening van artikel 195 van de Grondwet (2064/1-4) <i>Bespreking van het enig artikel</i>	2
<i>Orateurs: Renaat Landuyt, rapporteur, Ben Weyts, Thierry Giet, président du groupe PS, Michel Doomst, Daniel Bacquelaine, président du groupe MR, Stefaan Van Hecke, président du groupe Ecolo-Groen, Luk Van Biesen, Barbara Pas, Catherine Fonck, présidente du groupe cdH, Muriel Gerken, Olivier Maingain, Melchior Wathelet, secrétaire d'État à l'Environnement, à l'Énergie, à la Mobilité et aux Réformes institutionnelles, Jean Marie Dedecker, Servais Verherstraeten, secrétaire d'État aux Réformes institutionnelles et à la Régie des Bâtiments</i>	2	<i>Sprekers: Renaat Landuyt, rapporteur, Ben Weyts, Thierry Giet, voorzitter van de PS-fractie, Michel Doomst, Daniel Bacquelaine, voorzitter van de MR-fractie, Stefaan Van Hecke, voorzitter van de Ecolo-Groen-fractie, Luk Van Biesen, Barbara Pas, Catherine Fonck, voorzitter van de cdH-fractie, Muriel Gerken, Olivier Maingain, Melchior Wathelet, staatssecretaris voor Leefmilieu, Energie, Mobiliteit en Staatshervorming, Jean Marie Dedecker, Servais Verherstraeten, staatssecretaris voor Staatshervorming en de Regie der Gebouwen</i>	2
Comité consultatif national des zones dans le cadre de la sécurité civile	39	Nationaal raadgevend comité van de zones in het kader van de civiele veiligheid	39
Commission spéciale "Abus sexuels" Désignation de deux experts	- 39	Bijzondere commissie "Seksueel misbruik" Aanstelling van twee experts	- 39
Renvoi d'une proposition de loi à une autre commission	40	Verzending van een wetsvoorstel naar een andere commissie	40
Prise en considération de propositions	40	Inoverwegingneming van voorstellen	40
Demande d'urgence de la part du gouvernement	41	Urgentieverzoek vanwege de regering	41
VOTES NOMINATIFS	41	NAAMSTEMMINGEN	41
Amendements réservés à la proposition de révision de l'article 195 de la Constitution (2064/1-4)	41	Aangehouden amendementen op het voorstel tot herziening van artikel 195 van de Grondwet (2064/1-4)	41
Ensemble de la proposition de révision de l'article 195 de la Constitution (2064/4)	44	Geheel van het voorstel tot herziening van artikel 195 van de Grondwet (2064/4)	44
Adoption de l'ordre du jour	45	Goedkeuring van de agenda	45
DÉTAIL DES VOTES NOMINATIFS	47	DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN	47

ANNEXE

L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 53 PLEN 076 annexe.

BIJLAGE

De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 53 PLEN 076 bijlage.

SÉANCE PLÉNIÈRE

du

JEUDI 15 MARS 2012

Après-midi

PLENUMVERGADERING

van

DONDERDAG 15 MAART 2012

Namiddag

La séance est ouverte à 16.05 heures et présidée par M. André Flahaut.
De vergadering wordt geopend om 16.05 uur en voorgezeten door de heer André Flahaut.

Le **président**: La séance est ouverte.
De vergadering is geopend.

Une série de communications et de décisions doivent être portées à la connaissance de la Chambre. Elles seront reprises sur le site web de la Chambre et insérées dans l'annexe du compte rendu intégral de cette séance.

Een reeks mededelingen en besluiten moeten ter kennis gebracht worden van de Kamer. Zij worden op de website van de Kamer en in de bijlage bij het integraal verslag van deze vergadering opgenomen.

Ministres du gouvernement fédéral présents lors de l'ouverture de la séance:
Tegenwoordig bij de opening van de vergadering zijn de ministers van de federale regering:
Monica De Coninck, Melchior Wathelet, Servais Verherstraeten

Excusés**Berichten van verhindering**

Karel Uyttersprot, Veerle Wouters, pour raisons de santé / wegens gezondheidsredenen;
Peter Vanvelthoven, pour devoirs de mandat / wegens ambtsplicht;
Laurent Louis, Gwendolyn Rutten, à l'étranger / buitenslands.

01 Ordre du jour**01 Agenda**

Vous avez reçu un projet d'ordre du jour pour la séance d'aujourd'hui.
U hebt een ontwerpagenda ontvangen voor de vergadering van vandaag.

Y a-t-il des observations à ce sujet? (*Non*)
Zijn er dienaangaande opmerkingen? (*Nee*)

En conséquence, l'ordre du jour est adopté.
Bijgevolg is de agenda aangenomen.

Projets et propositions**Ontwerpen en voorstellen**

02 Proposition de loi modifiant l'article 92 du Code judiciaire en ce qui concerne l'appel des jugements rendus par le juge de paix et le tribunal de police (1043/1-6)

02 Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 92 van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot het hoger beroep tegen vonnissen gewezen door de vrederechter en de politierechtbank (1043/1-6)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Carina Van Cauter, Sabien Lahaye-Battheu, Patrick Dewael

02.01 Carina Van Cauter (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, met betrekking tot dit wetsvoorstel werd een amendement ingediend en wij willen de verwijzing naar de commissie voor de Justitie van volgende week vragen.

02.01 Carina Van Cauter (Open Vld): Un amendement à cette proposition de loi a été présenté et nous demandons le renvoi en commission de la Justice de la semaine prochaine.

De **voorzitter**: Geen bezwaar? (*Nee*)

Pas d'objection? (*Non*)

Par conséquent, la proposition de loi est renvoyée en commission de la Justice.

Bijgevolg is dit wetsvoorstel naar commissie voor de Justitie teruggezonden.

03 Proposition de loi modifiant l'article 109bis du Code judiciaire (1831/1-7)

03 Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 109bis van het Gerechtelijk Wetboek (1831/1-7)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Sabien Lahaye-Battheu, Carina Van Cauter

03.01 Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, wij vragen het wetsvoorstel te verwijzen naar de commissie voor de Justitie.

03.01 Sabien Lahaye-Battheu (Open Vld): Nous demandons le renvoi de la proposition de loi à la commission de la Justice.

De **voorzitter**: Geen bezwaar? (*Nee*)

Pas d'observation? (*Non*)

Mevrouw de voorzitster van de commissie voor de Justitie, het voorstel wordt verwezen naar uw commissievergadering van volgende week.

Révision de la Constitution

Herziening van de Grondwet

04 Révision de la Constitution. Révision de l'article 195 de la Constitution (2064/1-4)

04 Herziening van de Grondwet. Herziening van artikel 195 van de Grondwet (2064/1-4)

Proposition déposée par:

Voorstel ingediend door:

Thierry Giet, Raf Terwingen, Daniel Bacquelaïne, Karin Temmerman, Olivier Deleuze, Stefaan Van Hecke, Patrick Dewael, Catherine Fonck

Discussion de l'article unique

Bespreking van het enig artikel

Conformément à l'article 85, alinéa 4 du Règlement, le texte corrigé par la commission sert de base à la discussion de l'article unique. **(2064/4)**

Overeenkomstig artikel 85, alinea 4 van het Reglement wordt de door de commissie verbeterde tekst als basis voor de bespreking van het enig artikel genomen. **(2064/4)**

La discussion de l'article unique est ouverte.

De bespreking van het enig artikel is geopend.

04.01 Renaat Landuyt, rapporteur: Mijnheer de voorzitter, in

04.01 Renaat Landuyt,

afpraak met mijn collega, mevrouw Déom, verwijs ik naar ons uitgebreid schriftelijk verslag.

04.02 Ben Weyts (N-VA): Mijnheer de voorzitter, collega's, wij waren en zijn nog steeds geen vragende partij om dit debat nu aan te gaan. Wij wilden dit van de agenda halen. Het is volgens ons niet het moment voor politiek gebekvecht en controverse. Men heeft anders beslist en wij leggen ons daarbij neer. Ik zal het kort houden. Ik zal terughoudend en zo sereen mogelijk trachten te zijn, ook al ligt dit dossier mij na aan het hart, zoals bekend. Ik zal mij beperken tot een samenvatting van onze kritiek in de commissie, enerzijds, en een korte nieuwe boodschap brengen en een nieuwe oproep doen, anderzijds.

U weet allemaal dat steeds meer professoren grondwettelijk recht en steeds meer politologen, juristen en politici grote vragen stellen bij de werkwijze van de regering inzake artikel 195, met betrekking tot de geplande schorsing van de Grondwet. Toch zet deze regering door. Dit werd op een drafje goedgekeurd in de Kamercommissie. Ik vraag mij wel af wat wij hier eigenlijk doen, want niettegenstaande het hier nog niet werd goedgekeurd, werd het al besproken in de Senaat. Het staat in de Senaat zelfs al op de agenda. Wij moeten dus zelfs niet meer stemmen, het staat al genoteerd voor de volgende plenaire vergadering van de Senaat.

Ik heb gevraagd om een hoorzitting te organiseren, om grondwettelijke experten te kunnen horen, maar dat kon niet. Ik heb gevraagd of men misschien advies kon vragen aan het hoogste rechtscollege, de Raad van State, maar dat kon evenmin.

Men heeft altijd gezegd dat deze regeling juridisch perfect in orde is, maar toch wou men geen pottenkijkers, geen hoorzittingen, geen advies van de Raad van State, geen advies van het onafhankelijke hoogste rechtscollege. Men kan zich dan ook afvragen of er dan toch iets te verbergen valt. Of is het gewoon uit eerlijke schaamte dat men zo snel mogelijk door de hete brij wil? Ik denk dat het een beetje van beiden is.

Collega Van Vaerenbergh heeft dit toegelicht in de Raad van Europa. Uiteindelijk zijn wij zelfs naar die Raad van Europa moeten stappen om toch gehoor te krijgen in de commissie Mensenrechten en Juridische Aangelegenheden. Daar heeft collega Van Vaerenbergh de problematiek uitvoerig geschetst.

Zij heeft uitgelegd dat de Grondwet het basisdocument is met de basisrechten en -plichten van een democratische rechtsstaat, en dat net omwille van het grote belang dit document enkel kan worden gewijzigd na het opzijschuiven van drie grendels. Een eerste grendel is het Parlement dat bij meerderheid de artikels moet aanduiden die voor herziening vatbaar worden verklaard. Vervolgens is er een ontbinding van het Parlement en worden er verkiezingen georganiseerd. De derde stap is dat na die verkiezingen het nieuw verkozen Parlement met een tweederdemeerderheid de artikels wijzigt.

Heel die procedure staat beschreven in artikel 195. Dit artikel is door het vorige Parlement effectief voor herziening vatbaar verklaard. Het

rapporteur: En accord avec Mme Déom, je renvoie à notre rapport écrit détaillé.

04.02 Ben Weyts (N-VA): Nous n'avons pas demandé que ce débat soit ouvert aujourd'hui; le moment n'est pas aux arguties politiques mais on en a décidé autrement. Je serai aussi serein et bref que possible, même si le dossier me tient fort à cœur.

Comme chacun sait, de plus en plus de professeurs de droit constitutionnel, de politologues, de juristes et de politiques se posent de nombreuses questions en ce qui concerne l'examen de l'article 195, la suspension prévue de la Constitution. Pourtant, le point a été adopté dans la précipitation en commission de la Chambre et figure déjà à l'ordre du jour de la prochaine séance plénière du Sénat, avant même que la Chambre ait voté, et je me demande dès lors ce que nous faisons encore ici en fin de compte.

J'ai demandé à ce qu'on puisse auditionner des constitutionnalistes et à ce qu'on sollicite au moins un avis auprès du Conseil d'État, mais il n'en a pas été question. On a toujours prétendu que ces dispositions tenaient parfaitement la route sur le plan juridique mais on n'a pourtant pas voulu prêter l'oreille aux avis ou aux opinions externes. Y a-t-il anguille sous roche ou cherche-t-on simplement à régler cette question le plus rapidement possible pour évacuer d'honnêtes scrupules? Il y a probablement un peu des deux.

Nous avons finalement même dû saisir le Conseil de l'Europe pour nous faire entendre. Notre collègue, Mme Van Vaerenbergh, a expliqué à la Commission des questions juridiques et des droits de l'homme que la Constitution est un document de base qui définit les droits et les devoirs

was de bedoeling die rigide procedure enigszins te versoepelen. Wij zijn hiervan altijd voorstander geweest. Wij hebben zelfs een eigen voorstel ingediend om die procedure, vervat in artikel 195, te herzien voor heden én toekomst, en niet tijdelijk. Daar ligt het grote probleem.

Zelfs raken aan artikel 195, of het nu tijdelijk is of voor heden en toekomst, zelfs dat vonden verschillende partijen hier in deze Kamer onbespreekbaar. Ik kan u verschillende citaten geven maar gelet op de omstandigheden zal ik mij beperken tot enkele. De heer Wathelet zegt het volgende in 2007:

fondamentaux d'un État de droit démocratique. Ce document ne peut être modifié qu'après neutralisation de trois verrous. Premièrement, le Parlement doit désigner à la majorité les articles ouverts à révision. Ensuite, le Parlement est dissous et des élections sont organisées. Enfin, le Parlement nouvellement élu doit modifier les articles à la majorité des deux tiers.

Cette procédure est décrite à l'article 195 qui a été déclaré ouvert à révision par le précédent Parlement dans le but – justifié – d'assouplir cette procédure rigide. Nous avons nous-mêmes déposé une proposition de révision de l'article 195, mais définitive et non temporaire.

Toucher à l'article 195 était déjà outrancier pour plusieurs partis représentés dans cet hémicycle. Des propos tenus par M. Wathelet en 2007 ne laissent planer aucun doute à cet égard. Je le cite:

"Je voudrais aussi insister sur l'article 195. Je pense qu'on ne peut accepter ce *snelrecht* constitutionnel. On ne peut accepter qu'on puisse, d'une manière très rapide, modifier la Constitution".

Dat zei hij in 2007.

In een persbericht zei CD&V: "De inherzieningstelling van artikel 195 is een blanco volmacht om de Grondwet naar gelieven te wijzigen. Die wijziging druist in tegen elke redelijke democratische besluitvorming en een solide verankering van de basisregels van het Belgisch grondwettelijk stelsel. Er zijn bovendien juridische bezwaren: Artikel 195 organiseert de participatie van de burger bij de grondwetsherziening. De voorgestelde wijziging zet de kiezer buiten spel."

Dat zijn allemaal citaten van CD&V, die gekant is tegen een dergelijke werkwijze. CD&V had zelfs juridische bezwaren, maar die zijn blijkbaar als sneeuw voor de zon gesmolten.

De heer Vandenberghe, senator voor CD&V gaat nog verder: "Indien de herziening van artikel 195 impliceert dat ook andere artikelen kunnen worden herzien, wordt ingestemd met een constitutionele striptease. De voorstanders getuigen van een autoritaire afwijking."

Zo kan ik nog tal van citaten aanhalen, van de heer Delpérée, van de heer Viseur, van de heer Baille van Ecolo, van de heer Armand De Decker. Allemaal zijn zij tegen de wijziging van artikel 195, voor heden en toekomst.

M. Wathelet insistait donc sur l'article 195, estimant inacceptable ce qu'il considérait comme une procédure de droit constitutionnel rapide. Il n'admettait pas qu'on puisse modifier la Constitution à la hâte.

Dans un communiqué de presse, le CD&V a écrit ce qui suit: "Le fait de soumettre à révision l'article 195 revient à conférer aveuglément des pouvoirs spéciaux au gouvernement pour lui permettre de modifier la Constitution comme bon lui semble. Cette modification constitutionnelle est contraire à tout processus décisionnel démocratique et rationnel ainsi qu'à un ancrage solide des règles de base du système constitutionnel belge. Elle se heurte en outre à des objections juridiques puisque

Ook de heer Verherstraeten heeft altijd verklaard dat de Grondwet moet worden herzien door een solide meerderheid en niet door een gelegenheidsmeerderheid. Laat nu net zijn partij een gelegenheidsmeerderheid gebruiken om artikel 195, niet voor heden en toekomst, maar tijdelijk aan te passen voor eigen politiek gebruik.

Wat de regering doet, is artikel 195 gebruiken om verschillende grondwetartikelen aan te passen die niet voor herziening vatbaar verklaard zijn door het vorige Parlement.

Men past gewoon het artikel aan dat de procedure tot grondwetsherziening beschrijft en gebruikt het als een passe-partout. Men schuift alle grendels die op de Grondwet staan, met een passe-partout opzij, wijzigt de Grondwet en schuift de grendels er opnieuw op en hangt er een groot hangslot aan. Dat is in eenvoudige bewoordingen wat er momenteel gebeurt.

Men past het artikel aan voor zichzelf en zegt dat men het een keer zal doen en enkel voor zichzelf. Alleen wij mogen daarvan gebruikmaken en de meerderheden na ons mogen dat niet meer doen. Die vallen terug op de oude, restrictieve procedure met de drie grendels. Dat is de realiteit.

Waarom doet men dat? Men doet dat om bijkomende privileges voor de Franstaligen in Vlaams-Brabant in de Grondwet te betonen. Dat is klaar en duidelijk.

Men doet het niet voor een staatshervorming. Ik kan u nog andere citaten geven, onder andere van de heer Johan Vande Lanotte, die heel duidelijk zei dat men de Grondwet niet hoeft te hervormen, dat men zelfs voor de grootste staatshervorming geen herziening van de Grondwet nodig heeft.

De regering gaat echter door en waant zich onaantastbaar. Precies daarom zijn wij naar de Raad van Europa gestapt en die oordeelde dat onze klacht grondig moet worden onderzocht. Wij hebben gelijk gekregen, ondanks de argumenten van de heer Moriau, die namens de regering en namens de groenen sprak.

Hij zei dat de klacht afkomstig was van een Vlaams-nationale oppositiepartij en dat zij die niet verder zouden behandelen. Dat was zijn enige argument. De heer Moriau werd in de Raad van Europa weggestemd met 30 stemmen tegen 10.

Het dossier zal worden doorverwezen naar de Venice Commission, het hoogste juridische orgaan van de Raad van Europa, waar andere dossiers zijn behandeld van ex-Sovjetrepublieken, prille democratieën zoals men ze dan noemt. De regering plaatst ons op datzelfde niveau.

Volgens sommigen – en ik anticipeer hierop – mag de N-VA geen kritiek uiten op die grondwetsherziening, gezien de uitspraak van Bart De Wever dat in 2014 desnoods de Grondwet moet worden genegeerd om het confederalisme in te voeren. Hij heeft dat inderdaad gezegd.

Voor ons kan de procedure om de Grondwet aan te passen inderdaad perfect worden herzien, maar dan moet dat gelden voor heden en

l'article 195 organise la participation du citoyen à la révision de la Constitution. La modification proposée met l'électeur hors-jeu."

M. Vandenberghe, sénateur CD&V, va encore plus loin: "Si la révision de l'article 195 implique la possibilité de réviser d'autres articles encore, cela signifie en clair qu'elle traduit un consentement à un effeuillage constitutionnel. Celles et ceux qui en sont partisans ont un penchant pathologique à l'autoritarisme."

Je pourrai faire beaucoup d'autres citations de propos tenus par des représentants de diverses formations politiques qui ont tous sans exception pris position contre une modification irréversible de l'article 195.

M. Verherstraeten a également toujours déclaré que la Constitution devait être révisée par une majorité solide et non par une majorité de circonstance. À présent, son parti recourt précisément à une majorité de circonstance pour adapter temporairement l'article 195 en fonction de ses propres objectifs politiques.

Le gouvernement entend utiliser l'article 195 pour modifier plusieurs articles de la Constitution qui n'ont pas été ouverts à révision. Dans le même temps, les initiateurs désirent veiller à ce que cette procédure ne puisse plus être appliquée à l'avenir. L'objectif consiste à ancrer dans la Constitution des privilèges supplémentaires pour les francophones du Brabant flamand. Cette opération n'est pas nécessaire pour une réforme de l'État, comme l'a déjà affirmé M. Vande Lanotte.

Le gouvernement s'imaginant intouchable, nous avons saisi le Conseil de l'Europe. M. Moriau a demandé, au nom du gouvernement et des verts, de déclarer notre plainte non fondée,

toekomst en mag het niet tijdelijk zijn, er moet dus een permanente aanpassing komen. Als zo'n permanente aanpassing gebeurt, dan kan dit Parlement op elk moment de Grondwet aanpassen en het confederalisme invoeren. Daarom heb ik een amendement ingediend om die tijdelijkheid eruit te halen. Wanneer u dit allemaal goedkeurt, dan kan dit Parlement altijd beslissen om het confederalisme via de Grondwet in te voeren, dan is er geen enkel probleem. Als u natuurlijk dat amendement niet goedkeurt, dan maakt u de invoering van het confederalisme via de Grondwet onmogelijk, dat is juist.

Evenwel, als de Grondwet geen belemmering is voor Elio Di Rupo en co, dan is ze dat ook niet voor de N-VA. Voor ons gaat het niet op om de Grondwet alleen te gebruiken om tegen de Vlamingen in te zetten. Aan dat spel doen wij niet mee.

Collega's, er zijn heel wat ethische, politieke en juridische redenen om niet door te zetten met deze zaak. Als die politieke, ethische en juridische redenen voor u niet voldoende zijn, doe het dan misschien om uzelf niet in de problemen, in de nesten te werken. Ik vrees immers dat er ook nog andere politieke problemen kunnen ontstaan. Ik vrees dat u verschillende artikelen vergeten bent voor herziening vatbaar te verklaren, via de lijst die u opneemt in artikel 195.

U zou desgevallend artikel 195 nog eens een tweede keer moeten herzien, en dat zou echt wel te gortig zijn. De heer Cheron zei in de Senaat dat Ecolo en Groen niet meedoen aan een tweede keer artikel 195 herzien. Terecht, een blunder vaststellen en dan nog mee chipoteren aan de Grondwet zou er echt over zijn. Verder heb ik collega Van Hecke in de kamercommissie horen zeggen dat een impliciete grondwetswijziging het meest verwerpelijke is dat er bestaat en dat de groenen daaraan niet meewerken.

Als het bij deze wijzigingen en bij deze lijst blijft dan zie ik enkele problemen. U bent al minstens twee zaken vergeten.

Ten eerste, er is het antwoord op het zogenaamde Grosaru-arrest van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Dat arrest stelt dat er altijd een onafhankelijke juridische instantie moet zijn waar men terecht kan voor beroep tegen een verkiezingsuitslag. In een select aantal landen is dat niet het geval. België hoort daarbij. Turkije is daarvoor veroordeeld door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens. Wij moeten daarop een antwoord bieden. Bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens is trouwens een procedure hangende tegen België op basis van het Grosaru-arrest.

Hoe moet men een onafhankelijke, juridische instantie bevoegd maken voor beroepen tegen de geldigverklaring van de verkiezingen? Daarvoor moeten twee grondwetsartikelen worden gewijzigd, de artikelen 48 en 142. Het probleem is dat artikel 142 in herziening is gesteld maar artikel 48 niet.

Ik kan een aantal professoren citeren, zoals professor Verdussen van de UCL. Hij zegt dat een herziening van artikel 48 broodnodig is om te kunnen antwoorden op het Grosaru-arrest en om te verhinderen dat België door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens wordt veroordeeld. Ik kan nog andere mensen citeren. Professor Popelier zegt dat men uit het Grosaru-arrest kan afleiden dat een onafhankelijk gerechtelijk orgaan zich moet kunnen uitspreken over betwistingen

mais cette requête a été rejetée par 30 voix contre 10. Notre plainte sera dès lors examinée par la Commission de Venise, l'organe juridique le plus élevé du Conseil de l'Europe, qui examine normalement des dossiers impliquant de jeunes démocraties.

D'aucuns avancent que la N-VA ferait mieux de ne pas émettre de critiques sur cette révision de la Constitution étant donné que Bart De Wever a déclaré que la Constitution doit si nécessaire être ignorée pour pouvoir instaurer le confédéralisme en 2014. Nous ne sommes pas opposés à une révision de la procédure d'adaptation de la Constitution mais il ne peut s'agir d'une modification temporaire. Si l'adaptation est permanente, le Parlement peut instaurer le confédéralisme à tout moment. J'ai dès lors présenté un amendement visant à supprimer le caractère temporaire de la procédure. Si cet amendement est adopté, il n'y aura pas de problème mais si la Constitution n'est pas une entrave aux yeux de ce gouvernement, elle ne l'est pas non plus pour la N-VA. Il est inacceptable d'utiliser la Constitution uniquement contre les Flamands.

Des raisons éthiques, politiques et juridiques s'opposent à cette révision. Le gouvernement se mettra également en difficulté, car il a oublié de déclarer différents articles ouverts à révision. Ecolo et Groen ont déjà clairement fait comprendre qu'ils ne collaboreraient ni à une deuxième révision de l'article 195 ni à une modification implicite de la Constitution.

Dans l'arrêt Grosaru, la Cour européenne des droits de l'homme (CEDH) stipule que le citoyen doit toujours pouvoir introduire un recours contre le résultat des élections auprès d'une instance juridique indépendante. Notre pays

over de vraag of een bepaalde kandidaat recht heeft op een zetel of niet. Ook Hugo Vandenberghe beaamt die stelling.

Ten tweede, er is het probleem van de schuldenrem. De Europese regeringsleiders kwamen eind januari overeen dat landen in het kader van budgettaire discipline zichzelf een schuldenrem moeten opleggen en dat zulks in de Grondwet moet worden ingeschreven. Daarop legde kamerlid Hendrik Bogaert een voorstel neer om dat te doen. Als men dat wil inschrijven in de Grondwet moet eerst artikel 174, over de vaststelling van de eindrekening en de begroting door de Kamer, worden gewijzigd. Het kan niet anders.

Ook dat artikel staat niet in uw lijst. Als u dat wilt doen, dan moet u artikel 195 een tweede keer wijzigen, ofwel werken met een impliciete grondwetsherziening. Die twee zaken zijn uitgesloten door Ecolo-Groen. Zij hebben duidelijk gezegd dat zij daaraan niet meewerken. U zou natuurlijk ook kunnen besluiten om de schuldenrem niet in de Grondwet in te schrijven maar dit via een bijzondere wet te regelen. Ook dat is dan natuurlijk een impliciete grondwetsherziening die eigenlijk volstrekt ontoelaatbaar is en waaraan Ecolo-Groen niet zullen meewerken.

De conclusie is dus dat als Ecolo-Groen bij dat standpunt blijft en zegt dat er geen tweede herziening kan komen van artikel 195 noch een impliciete herziening van de Grondwet, u een beetje in nesten zit als u doorgaat met dit verhaal. Er zijn dan immers minstens een paar grondwetsartikelen die eigenlijk aan uw lijst moeten worden toegevoegd.

Ik zou zeggen, ga hier niet mee door, schuif de grendels van de Grondwet niet opzij met uw passe-partout, gewoon om Franstalige privileges in te schrijven in de Grondwet. Doe dat niet. Als u het niet laat om ethische, juridische of politieke redenen, laat het dan misschien om uzelf niet in de problemen te brengen. Ik heb gezegd.

04.03 Thierry Giet (PS): Monsieur le président, madame la ministre, messieurs les secrétaires d'État, chers collègues, nous posons aujourd'hui la première pierre de l'édifice de l'une des plus grandes réformes de l'État que ce pays va connaître.

Rappelons-nous que le 11 octobre 2011, huit partis politiques ont conclu un accord sur la sixième réforme de l'État.

Après la crise politique que notre pays a connue et de longues négociations, un compromis ambitieux et courageux a pu être trouvé entre des partis francophones et néerlandophones, au-delà du clivage

ne dispose pas d'une instance de ce type et une procédure contre la Belgique est déjà pendante devant la CEDH. Pour respecter les dispositions de l'arrêt Grosaru, les articles 48 et 142 de la Constitution devraient être modifiés, mais l'article 48 n'a pas été déclaré ouvert à révision.

Dans le cadre de la discipline budgétaire, les chefs d'État et de gouvernement européens ont décidé que les États membres devaient inscrire une règle d'or dans leur Constitution. À cet effet, l'article 174 devrait être préalablement modifié, mais cet article ne figure pas davantage sur la liste des articles de la Constitution ouverts à révision. Ecolo-Groen exclut une deuxième révision de l'article 195 ou une révision implicite de la Constitution. Or, envisager de régler le problème par le biais d'une loi spéciale revient à une révision implicite de la Constitution.

Si Ecolo-Groen persiste dans cette position, le gouvernement sera donc mis en difficulté puisque deux articles au moins de la Constitution devraient déjà être joints à la liste. Je conseille au gouvernement de ne pas poursuivre dans cette voie et de ne pas ôter les verrous de la Constitution dans le seul but de bétonner des privilèges francophones dans la Constitution. S'il ne s'abstient pas pour des raisons éthiques, juridiques ou politiques, qu'il s'abstienne au moins pour ne pas s'enliser lui-même dans les problèmes.

04.03 Thierry Giet (PS): Wij leggen vandaag de eerste steen voor een van de grootste hervormingen van onze Staat. In oktober 2011 sloten acht politieke partijen een akkoord over de zesde staatshervorming. Na een politieke crisis en langdurige onderhandelingen werd er een ambitieus en moedig compromis gevonden dat de tegenstellingen

majorité gouvernementale-opposition. Ces partis représentent, ensemble, plus des deux tiers des membres de nos assemblées fédérales et réunissent une majorité dans chaque groupe linguistique.

BHV, Bruxelles, l'autonomie fiscale, la responsabilisation, des transferts de compétences, ces huit partis ont réussi à surmonter nombre de difficultés pour aboutir à des solutions sur ces questions, sur ces enjeux, avec, je le pense, un grand sens des responsabilités.

Nos institutions seront transformées, le rôle des Régions et des Communautés sera renforcé et l'État fédéral sera consolidé dans ses missions.

La présente proposition de révision de la Constitution constitue donc le point de départ de cette sixième réforme de l'État car sans cette proposition, cette réforme de l'État ne saurait être mise en œuvre intégralement. Elle porte sur l'article 195 de la Constitution qui fixe la procédure de révision de la Constitution.

Cet article est effectivement ouvert à révision à la suite de la déclaration de révision de la Constitution du 7 mai 2010. C'est donc en parfaite conformité avec l'actuelle procédure définie par l'article 195 qu'il est proposé de réviser celui-ci.

Lors des travaux préparatoires relatifs à cette déclaration de révision du 7 mai 2010, il a été évoqué à plusieurs reprises que l'ouverture à révision de l'article 195 entendait précisément permettre la réalisation d'une vaste réforme de l'État, compte tenu des discussions institutionnelles qui animaient alors la Belgique.

L'objet de la présente proposition, vous l'aurez vu, est de compléter l'article par une disposition transitoire qui vise à mettre en œuvre l'accord institutionnel pour la sixième réforme de l'État. On complète donc l'article. Il faut savoir que certains articles de la Constitution, dont la révision est indispensable à l'exécution de l'accord institutionnel, ne sont, eux, actuellement pas ouverts à révision, que ce soit dans leur intégralité ou en partie. Il est donc nécessaire de permettre leur révision pour mettre en œuvre cet accord. Le texte qui est soumis au Constituant institue une procédure pour permettre, durant la présente législature, la révision de l'ensemble des dispositions qui ne sont actuellement pas ouvertes à révision.

Cet objectif précis justifie également – cela me paraît essentiel –, que le sens des révisions à opérer soit expressément imposé dans la disposition transitoire. Par conséquent, seules les révisions qui y correspondent sont admises. Ceci se comprend d'autant mieux que ce sont les mêmes chambres qui, aux mêmes majorités, à la fois énumèrent les dispositions dont la révision est ouverte et procèdent à la révision de ces dispositions.

La révision des dispositions énumérées par cette disposition transitoire que nous proposons poursuit donc exclusivement comme objectif la mise en œuvre de cet accord institutionnel, mais elle doit permettre d'en assurer la mise en œuvre intégrale.

Je ne veux pas entamer ici un énième débat juridique. Ce débat, nous l'avons déjà tenu en commission. D'autres le tiennent dans les médias. Certains viennent même de découvrir les vertus du Conseil

tussen meerderheid en oppositie overstijgt. Deze acht partijen vertegenwoordigen meer dan twee derde van de leden van onze federale assemblees en vormen een meerderheid in elke taalgroep.

Met veel zin voor verantwoordelijkheid hebben deze acht partijen een oplossing gevonden voor BHV, Brussel, de fiscale autonomie, de responsabilisering en de overdracht van bevoegdheden. De rol van de Gewesten en Gemeenschappen zal worden uitgebreid en de opdracht van de federale Staat zal worden bestendigd.

Dit voorstel tot herziening van de Grondwet heeft betrekking op artikel 195, waarin de procedure voor een herziening van de Grondwet wordt bepaald. Dit artikel werd tijdens de vorige zittingsperiode voor herziening vatbaar verklaard, overeenkomstig de verklaring tot herziening van de Grondwet van 7 mei 2010.

Tijdens de parlementaire voorbereiding met betrekking tot de verklaring tot herziening van de Grondwet werd er op gewezen dat het voor herziening vatbaar maken van dat artikel tot doel had een omvangrijke staatshervorming mogelijk te maken, rekening houdend met de institutionele debatten die toen in België woedden. Het voorstel strekt ertoe artikel 195 aan te vullen met een overgangsbepaling die de verwezenlijking mogelijk moet maken van het institutioneel akkoord voor de zesde staatshervorming.

Sommige artikelen van de Grondwet, waarvan de herziening noodzakelijk is voor de tenuitvoerlegging van de staatshervorming, werden niet voor herziening vatbaar verklaard.

Voor de tenuitvoerlegging van het institutioneel akkoord dienen ze evenwel voor herziening vatbaar

de l'Europe et tentent de reporter ce débat à ce niveau. Je souligne, néanmoins, que le résultat actuel est le refus de toute suspension de la procédure et l'absence de tout débat de fond.

Je voudrais souligner que, pour mon groupe, il est important de tenir les engagements que nous avons pris pour sortir le pays de la crise politique qui nous a plongés dans le doute pendant plus de 500 jours. Bien que le groupe PS ne soit pas adepte du mythe institutionnel, nous nous sommes engagés dans une réforme de taille pour remodeler ce pays en respectant la Constitution, certes, mais surtout en défendant une solution communautaire durable, en accroissant l'autonomie et la responsabilisation des Régions et Communautés et en engageant le renouveau politique.

worden verklaard. Dit voorstel behelst een procedure die het mogelijk moet maken tijdens deze zittingsperiode over te gaan tot hun herziening.

Die specifieke doelstelling rechtvaardigt tevens dat alleen de herzieningen die overeenstemmen met de overgangsbepaling, toegestaan worden en wel uitsluitend om het institutionele akkoord volledig te kunnen uitvoeren.

Ik zal hier niet het juridische debat hervatten dat al in de commissie gevoerd werd, en dat anderen in de media voeren of zelfs bij de Raad van Europa aanhangig trachten te maken, met als gevolg dat vandaag elke opschorting van de procedure geweigerd wordt en er geen enkel debat ten gronde wordt gevoerd.

Voor mijn fractie is het belangrijk dat de beloften om het land uit de politieke crisis te halen en een grote staatshervorming te realiseren die in overeenstemming is met de Grondwet en die vooral tot een duurzame communautaire oplossing moet leiden, nagekomen worden.

04.04 Michel Doomst (CD&V): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, de procedure rond het herzien van artikel 195 is maar een eerste stap in een heel lang proces. We moeten toegeven dat we nog veel tijd nodig zullen hebben om al die resultaten te bereiken, maar we zijn hier wel democratisch toegemandateerd. Ik denk dat de kiezers een duidelijk signaal hebben gegeven om sociaal-economisch orde op zaken te stellen en om een grondige staatshervorming op de rails te zetten. De stembrief is ook geen vodge papier. We moeten werk van maken van onze opdracht. Vandaag is de eerste formele stap om daar iets aan te doen en die is noodzakelijk indien we niet ter plaatste willen blijven trappelen.

Deze hervorming wil de federale Staat verder afslanken en een grotere zelfstandigheid en verantwoordelijkheid bij de deelstaten leggen. Wij zien dat als een belangrijk evolutionair proces, waardoor wij ons onderscheiden van diegenen die het revolutionair willen aanpakken. Men kan niet zeggen dat de Preconstituante geen democratisch draagvlak had. Nooit eerder is het land zo geblokkeerd door onopgeloste communautaire dossiers. Over die dossiers is een regering gevallen. Er werd gedurende een economische crisis honderden dagen onderhandeld over mogelijke oplossingen. Het was de inzet van de verkiezingen.

04.04 Michel Doomst (CD&V): La révision de l'article 195 n'est que la première étape d'une œuvre de longue haleine. Nous avons reçu un mandat démocratique pour la mener à son terme. Les électeurs nous ont adressé un signal clair: remettre la Belgique sur de bons rails dans le domaine socio-économique et réformer l'État en profondeur. Etant donné que nous ne considérons pas comme quantité négligeable l'opinion exprimée par les électeurs, nous mènerons à bien ces deux chantiers.

La finalité de cette réforme est de continuer à réduire les compétences de l'État fédéral et à responsabiliser davantage les entités fédérées. Il s'agit là d'un processus évolutif capital qui nous

Er is gekozen voor een herziening van artikel 195, beperkt in tijd en inhoud. Dat wil zeggen structureel en functioneel beperkt. Waarom? Voor een staatshervorming die groter is dan wat we in mei 2010 hadden verwacht moeten zaken in beweging worden gebracht. Niemand heeft op dat ogenblik bedenkingen geformuleerd over artikel 195. Ook rond de verklaring tot herziening van de Grondwet is in de parlementaire behandeling zeer diep ingegaan op de vraag naar een grondige staatshervorming. De Preconstituanten beseften dus zeer goed wat de aard was van de opdracht die wachtte.

In dat opzicht blijf ik het merkwaardig vinden dat de collega's van de N-VA dit op het Vlaamse niveau wel steunen. Men zegt dat het daar wel in het verlengde ligt van de Octopusnota, terwijl men ons op federaal niveau beticht van onwettelijkheid. Men kan er toch niet tegen zijn dat de kieskring BHV hierdoor wordt gesplitst, de financieringswet wordt bijgesteld, fundamentele bevoegdheden worden overgedragen en er een grote fiscale autonomie komt?

Dat was de uitdaging. Wij willen die inlossen.

Toegegeven, deze overeenkomst en de uitvoering ervan werden ingegeven door respect: respect voor de taalgemeenschappen, respect voor beloften, maar ook respect – dat meen ik – voor de Grondwet. Artikel 195 van de Grondwet blijft gerespecteerd. Men moet een tweederde meerderheid hebben om de artikels herzienbaar te verklaren en een tweederde meerderheid moet dan ook nog eens effectief die artikels herzien. Dit is geen gelegenheidsmeerderheid, nee, dit stoelt op een echte, degelijke meerderheid in dit Parlement. Ik denk dat wij bereid moeten zijn om over een verdere versoepeling van artikel 195 ooit te debatteren, maar niet in het luchtledige en zonder uitzicht op resultaten.

Vandaar ook nog eens de verwondering dat de collega's van de N-VA zeggen dat wat wij doen niet volledig correct is, maar dat men de Grondwet wel wil negeren wanneer het doel de middelen zou heiligen. Ik citeer collega Bracke, die zegt: "De geschiedenis staat vol van momenten waarop mensen beseften dat de Grondwet ook maar een Grondwet is. Denk maar aan de Amerikaanse Declaration of Independence". Het is een wijze voorzitter van de commissie voor de Binnenlandse Zaken. Ik zie daarin toch de relativiteit van de dingen. Als men dan ook nog zegt dat men in 2014 de Grondwet helemaal wil negeren voor een aantal doelstellingen, wordt het toch wel moeilijk. Wij denken dat het belangrijk is de Grondwet te bekijken als een weerspiegeling van de tijdsgeest die in harmonie moet blijven met basistendenzen in de Gemeenschappen.

Heel raar ook dat men dan de Raad van Europa inschakelt om daar gelijk te krijgen en daar dringend een uitspraak te vragen. Ik vind dat nog altijd een groep die ons toch, op het ogenblik dat ze de Rand bezocht, een zeer wereldvreemd cachet leek mee te geven. Zij wilden ons de Franstaligen in de Rand als een te beschermen minderheid opdringen. Ik heb daar heel veel vragen bij. Het dossier is nu aan de Venetië-commissie doorgestuurd en daar is al gezegd door mensen die het kunnen weten dat dergelijke commissie zich niet over specifieke gevallen zal uitspreken.

In die zin is het vandaag de eerste formele stap die wij zetten, door in tijd en in inhoud artikel 195 te wijzigen. De Raad van State wordt

distingue de ceux qui prônent un processus révolutionnaire. L'on ne peut affirmer que la préconstituante était dépourvue d'assise démocratique. Un gouvernement est tombé sur cette question qui a été par ailleurs l'enjeu d'élections.

La révision de l'article 195 est limitée dans le temps et sur le plan de sa teneur. Il faut en effet enclencher le processus. Cette réforme de l'État revêt une plus grande ampleur que ce à quoi nous nous attendions en mai 2010. Personne n'avait alors objecté à la révision de l'article 195. La préconstituante était parfaitement consciente de la mission qui l'attendait.

C'est la raison pour laquelle l'on peut aujourd'hui encore s'étonner du double langage de nos collègues de la N-VA qui disent à l'échelon flamand que la révision de l'article 195 se situe dans le prolongement de la note Octopus et qui à l'échelon fédéral déclarent cette révision illégale. Sont-ils opposés à la scission de la circonscription électorale de BHV, aux correctifs apportés à la loi de financement, au transfert de compétences fondamentales ou à une autonomie fiscale étendue?

Cet accord et son exécution sont dictés par le souci du respect des communautés linguistiques, mais également de la Constitution. L'article 195 de la Constitution n'est aucunement bafoué. Les articles doivent avoir été déclarés ouverts à révision et une majorité des deux tiers doit ensuite effectivement les réviser. Il ne s'agit nullement d'une majorité de circonstance.

D'où dès lors mon étonnement face à mes collègues de la N-VA qui désapprouvent la méthode, mais sont néanmoins prêts, si la fin justifie les moyens, à ignorer la Constitution. Je cite mon collègue M. Bracke: "L'histoire regorge de moments où les populations ont

daarin niet misbruikt, maar mag daarin ook niet worden misbruikt om als rechter in eerste en in laatste aanleg te worden gedwongen, zoals sommigen willen. Onze voorgangers in dit Parlement hebben daarom in 1946 en in 1993 diepgaand gedebatteerd en beslist in dit soort zaken de Raad van State niet als scheidsrechter te gebruiken.

Zij gingen er terecht van uit dat de Constituante de soevereiniteit en de democratische legitimiteit heeft om de grondlijnen van het staatsbestel uit te tekenen, conform de tekenen van de tijd. Wij zullen ons daarbij trouwens, als federale wetgevers, meer en meer uitspreken als vertegenwoordigers van onze gemeenschap.

Wij staan vandaag aan de startlijn. De weg is nog lang, maar ik denk dat deze stemming noodzakelijk is om de akkoorden in resultaten te kunnen omzetten. Wij hopen dat iedereen straks constructief zal stemmen. Het land heeft nood aan daden. Deze zesde staatshervorming wordt belangrijk. Ik wil alle Vlaamse doeners oproepen om deze samen met ons aan te pakken.

pris conscience que la Constitution n'a somme toute qu'une valeur relative. Il suffit de songer à la Déclaration d'Indépendance des États-Unis". La N-VA enchaîne en disant être prête à occulter complètement la Constitution en 2014. Nous pensons que la Constitution doit être l'expression d'une époque. La demande d'intervention du Conseil de l'Europe me semble tout aussi étrange. Lors de leur visite organisée dans la périphérie, les représentants de cette institution m'ont semblé très éloignés de la réalité. Entre-temps, le dossier a été transmis à la commission de Venise qui, m'a-t-on rapporté, ne se prononcera pas sur des cas particuliers.

Nous franchissons aujourd'hui une première étape formelle. Le Conseil d'État ne sera pas appelé à être juge en première et en dernière instances. À l'issue de débats circonstanciés, ceux qui nous ont précédés au sein de ce Parlement ont décidé de ne pas demander au Conseil d'État de jouer le rôle d'arbitre dans ce genre de dossiers, parce que le constituant dispose de la souveraineté et de la légitimité démocratique requises pour adapter les fondements de notre structure étatique à l'air du temps.

Aujourd'hui, nous prenons place sur la ligne de départ mais la course sera longue. Cette sixième réforme de l'État sera importante. J'invite tous les hommes et les femmes d'action flamands à s'y atteler avec nous.

Le **président**: M. l'ambassadeur de Suisse est venu signer le livre de condoléances.

Je voudrais, monsieur l'ambassadeur, au nom de l'Assemblée, comme je l'ai fait tout à l'heure, mais maintenant en votre présence, vous remercier pour tout le travail effectué par les services de votre pays et vous prier de transmettre aux autorités helvétiques toute notre admiration et tous nos remerciements pour leur soutien dans cette période particulièrement difficile.

Merci beaucoup.

De **voorzitter**: De ambassadeur van Zwitserland is het rouwregister komen tekenen. Mijnheer de ambassadeur, namens de Assemblée wil ik onze dank betuigen voor de grote inzet van de hulpdiensten van uw land. Ik verzoek u de Zwitserse autoriteiten onze blijken van bewondering over te maken en ze te danken voor hun steun. *(Langdurig applaus op*

(Applaudissements sur tous les bancs)

04.05 Daniel Bacquelaine (MR): Monsieur le président, madame la ministre, messieurs les secrétaires d'État, chers collègues, tout ce que nous entreprenons aujourd'hui est évidemment largement relativisé par les événements tragiques de ces dernières heures. Les élans que nous pourrions avoir sur l'importance de ces discussions et leur indispensable nécessité sont d'une futilité presque dérangeante.

Pourtant, la proposition en discussion est le premier élément concrétisant une sortie de crise institutionnelle, crise qui, par son ampleur et sa longueur, a déçu, inquiété, choqué, voire irrité la grande majorité de nos concitoyens.

Sur le plan des institutions, le vote de ce soir sera certainement un vote important, au même titre que d'autres qui sont intervenus sur les plans législatif et constitutionnel, lors des cinq précédentes réformes de l'État avec, dans ce cas, en plus, le sentiment que nous sommes véritablement passés au bord du gouffre.

Nous ouvrons une nouvelle page de notre histoire institutionnelle, mais aussi – en tout cas, c'est ce que souhaite mon groupe – une nouvelle page de notre histoire politique.

L'évolution de nos institutions n'est évidemment pas une fin en soi. Personne n'a normalement pour ambition de réformer les bases fondamentales d'un État pour le seul plaisir de l'instabilité ou du changement. La vraie ambition est, pour nous, d'œuvrer à la mise en place d'un système politique en phase avec les attentes démocratiques actuelles des citoyens. Il est vrai qu'en Belgique, l'exercice est plus difficile qu'ailleurs, mais la difficulté ne doit conduire aucun démocrate à choisir la facilité du chaos.

Le Mouvement réformateur a apporté sa part de créativité pour débloquer la situation. Je veux ici remercier nos sept partenaires car c'est tous ensemble que nous pouvons faire, en quelque sorte, honneur à la capacité de notre pays de surmonter ces crises dans le respect de l'ordre juridique.

Notre ambition est donc d'entamer la modernisation de notre système politique. L'incompréhension du citoyen a, depuis longtemps, dépassé une cote d'alerte. En s'obstinant à ne pas y prendre garde, nous mettons en danger ni plus ni moins que nos bases démocratiques.

Si la réforme que nous entamons ici doit servir à quelque chose, c'est, avant tout, à résoudre cet immense décalage entre les citoyens et le monde politique. Ce qui nous anime et ce qui fonde notre participation à l'accord institutionnel, c'est cet enjeu, et non celui d'une fuite en avant institutionnelle qui se limiterait à accroître, tous les dix ans, les compétences de tel niveau de pouvoir au détriment d'un autre.

Dans cette logique, je soulignerai la discussion survenue en commission au sujet de la circonscription fédérale.

Le Mouvement réformateur est depuis toujours un actif partisan de cette formule qui donne du liant au dialogue institutionnel et, surtout, qui consolide le mécanisme de la responsabilité politique. La responsabilité politique, dans un modèle fédéral – nous insistons –,

alle banken)

04.05 Daniel Bacquelaine (MR): Dit voorstel is de eerste stap waarmee de uitweg uit de institutionele crisis concreet vorm krijgt, en waarschijnlijk zal men zich de stemming van vanavond, net zoals de stemmingen tijdens eerdere staatshervormingen, nog lang herinneren, samen met het gevoel dat we deze keer op de rand van de afgrond stonden.

Voor de MR is de evolutie van onze instellingen geen doel op zich. De gebeurtenissen van de jongste dagen en uren relativeren trouwens sterk wat we vandaag doen. We zouden verhitte betogen kunnen afsteken over het belang en de zogezegde *absolute noodzakelijkheid* van die besprekingen, maar dat heeft nu bijna pijnlijk weinig te betekenen. Het is onze ambitie te zorgen voor een politiek bestel dat aansluit bij de democratische verwachtingen van de burgers, en de MR heeft creatief bijgedragen aan het vlot trekken van de situatie.

We moeten op onze hoede zijn voor het onbegrip van de burgers, dat onrustwekkende proporties aanneemt, anders komen de grondslagen van onze democratie in gevaar. Hervormen mag geen institutionele vlucht vooruit zijn, waarbij om de tien jaar bevoegdheden van het ene bestuursniveau worden overgeheveld naar het andere.

De Mouvement Réformateur is altijd al voorstander geweest van een federale kieskring, die als een bindmiddel zou kunnen dienen voor de institutionele dialoog en de politieke verantwoordelijkheid zou bestendigen.

In de verklaring tot herziening van mei 2010 heeft destituante alle instrumenten gekregen die nodig zijn om de hervorming tot een goed einde te brengen. Het institutioneel akkoord bepaalt dat

doit à un endroit ou à un autre s'appliquer sur tout le territoire. Le concept de deux démocraties complètement étanches sert des intérêts qui sont loin d'être majoritaires, pensons-nous, en Belgique.

En commission, les secrétaires d'État ont rappelé que la déclaration d'ouverture à révision de mai 2010 donnait au Constituant tous les outils nécessaires pour mener une telle réforme à bien. L'accord institutionnel prévoit d'ailleurs qu'une commission parlementaire spécifique prolongera l'objectif de rendre notre système électoral plus transparent et plus compréhensible pour l'électeur, en examinant notamment la question d'une circonscription électorale fédérale à la Chambre, ainsi que les conséquences pour la Chambre de la réforme du bicaméralisme.

Monsieur le président, je profite de l'occasion pour vous demander de mettre rapidement en œuvre ce point de l'accord institutionnel et d'installer cette commission parlementaire.

Pour le reste, j'ai déjà eu l'occasion de développer en commission les principaux éléments qui, à nos yeux, figurent dans le texte proposé. Le fil rouge de ces éléments est évidemment la pacification communautaire dont l'absence ces dernières années a tant ruiné l'indispensable confiance entre les électeurs et les responsables politiques.

Au-delà de la circonscription fédérale, nous attachons une attention toute particulière au projet de recouplage des élections. Le rythme actuel des scrutins est vraisemblablement intenable. Les électeurs ont été convoqués quasi chaque année pour des scrutins; 2014 permettra, par contre, d'apporter des solutions en la matière avec un premier recouplage des élections fédérales et régionales. Nous voulons, dès le lendemain de ce recouplage circonstanciel, pérenniser cette simultanéité des scrutins en portant la législature fédérale à cinq ans. Cela permettra aussi la synchronisation avec les élections européennes.

Pour le reste, la responsabilité est donnée aux entités fédérées pour que les élections les concernant aient lieu ou non en même temps que les autres élections. Nous pensons que cela contribue à stabiliser nos institutions, à rationaliser le débat politique. Nous plaiderons pour que les entités fédérées restent alignées sur les scrutins fédéraux et européens.

Un autre point, essentiel pour le Mouvement réformateur, c'est l'inscription de BHV électoral et judiciaire dans la Constitution.

Le débat de fond aura évidemment lieu plus tard. Mais je veux d'ores et déjà souligner qu'un des points de l'accord est la constitutionnalisation et la spécialisation de cette matière.

Le principal élément de blocage institutionnel au cours des dernières années est la contradiction – tragique en démocratie –, entre les attentes d'une majorité et les droits fondamentaux accordés à une minorité. Dans notre système, cette contradiction est normalement encadrée par la Constitution et des lois spéciales. C'est ce mécanisme auquel nous recourons depuis plusieurs décennies pour tenter de ne pas brider la majorité, mais aussi pour respecter la minorité de ce pays.

een speciale parlementaire commissie verder vorm zal geven aan ons streven om ons kiesstelsel transparanter te maken voor de kiezers. Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat die commissie snel zal worden opgericht.

Het gebrek aan communautaire pacificatie heeft de jongste jaren het vertrouwen tussen kiezers en politici ernstig geschaad. Het huidige tempo waaraan verkiezingen worden georganiseerd, is onhoudbaar. In 2014 zullen de federale en regionale verkiezingen een eerste keer samenvallen. We willen dat samenvallen van de verkiezingen bestendigen door de duur van de federale zittingsperiode op vijf jaar te brengen, waardoor ze ook kunnen samenvallen met de Europese verkiezingen. Wij zullen ervoor pleiten dat de deelgebieden hun verkiezingen ook in de toekomst zullen laten blijven samenvallen met de federale en Europese verkiezingen.

Het belangrijkste struikelblok dat de voorbije jaren tot de institutionele impasse heeft geleid, is de tegenstrijdigheid tussen de verwachtingen van een meerderheid enerzijds en de aan een minderheid toegekende grondrechten anderzijds. Al decennia lang nemen we onze toevlucht tot de Grondwet en de bijzondere wetten om ervoor te zorgen dat de minderheid wordt gerespecteerd zonder dat de meerderheid evenwel wordt gebreideld.

Voortaan is voor de behandeling van de bijzondere modaliteiten en de essentiële aspecten van de hervorming die in de wetteksten betreffende het kiesarrondissement BHV en het gerechtelijk arrondissement BHV vervat zijn, een tweederdemeerderheid plus een gewone meerderheid in elke taalgroep vereist.

Met het voor herziening vatbaar

Le Code électoral traitait pourtant de questions essentielles, mais sans les garanties des majorités renforcées. C'est une faiblesse à laquelle nous voulons remédier. Désormais, les modalités spéciales et les éléments essentiels de la réforme contenus dans les textes de loi relatifs à BHV électoral et BHV judiciaire ne pourront plus être traités qu'à une majorité des deux tiers, plus une majorité simple dans chaque groupe linguistique. L'équilibre institutionnel qui a pu être trouvé entre les huit partis est donc conçu pour durer.

Toujours en termes de pacification communautaire, je reviens sur l'ouverture à révision de l'article 160 de la Constitution, qui favorise la recherche d'une solution à la nomination des bourgmestres et à la question du respect des facilités linguistiques en périphérie. Ces dossiers ont touché l'opinion publique francophone plus que certains ne peuvent le penser. En effet, face au choix démocratique massif d'une commune en faveur de son candidat bourgmestre s'opposait le refus partial de sa nomination. Les circulaires illégales posent le même problème, avec le sentiment de ne pouvoir les dénoncer devant un juge non marqué sur le plan communautaire.

Au-delà des questions communautaires, il s'agit ici du respect de l'État de droit. Chacun des huit partis ayant scellé l'accord institutionnel semble avoir compris qu'il fallait entendre ce signal d'alarme et y réagir. L'assemblée générale du Conseil d'État sera rendue compétente pour le contentieux administratif des communes à facilités ainsi que dans le cadre de la nouvelle procédure de nomination des bourgmestres, qui fera l'objet d'une législation fédérale spécifique. Nous nous montrerons particulièrement attentifs à la concrétisation des procédures utiles en ce domaine.

Monsieur le président, je conclus en abordant brièvement la question de la légitimité de la réforme proposée, qui fut évidemment débattue en mai 2010 et qui anime encore les esprits de certains. Comme je l'ai dit en commission, les choses sont pourtant assez claires. On assiste d'un côté à une attitude conservatrice et vous comprendrez que le MR s'y oppose. Le conservatisme, c'est la frilosité. Dans la situation que vivait notre pays, il n'y avait bien entendu plus de place pour la frilosité. Il n'y avait de place que pour la responsabilité, l'optimisme, voire même, pourquoi pas, la confiance.

C'est évidemment cette démarche que nous prônons, mais sans naïveté car plus dangereux sans doute que les frileux, il y a les aventuriers, ceux qui veulent et vivent de l'anarchie et qui se présentent aujourd'hui – c'est un comble – comme les prétendus gardiens de la rigueur constitutionnelle.

Que nous disent ceux-là? Non pas qu'ils veulent, plus que nous, respecter la Constitution mais qu'ils ne veulent en fait plus du tout de la Constitution belge. Alors aujourd'hui sans doute, le mieux serait que chacun y réfléchisse sérieusement. Ces arguments politiques servent en fait bien d'autres causes que la prétendue rigueur juridique.

La vraie légitimité sera apportée par les plus de 100 sièges qui valideront cette réforme aujourd'hui, dans quelques instants, et qui poseront les premières pierres de la réforme de l'État.

Mon groupe apportera ses voix et forme évidemment le vœu que la

expliquer van artikel 160 van de Grondwet wordt de deur opengezet voor een oplossing voor de benoeming van de burgemeesters en voor het vraagstuk van de naleving van de taal-faciliteiten in de Rand. Het gaat zeker niet alleen over communautaire kwesties, maar over de eerbiediging van de rechtsstaat. De algemene vergadering van de Raad van State wordt bevoegd gemaakt voor de administratieve geschillen van de faciliteitsgemeenten en in het kader van de nieuwe procedure voor de benoeming van de burgemeesters, die in een specifieke federale wetgeving zal worden opgenomen.

De legitimiteit van de voorgestelde hervorming werd in mei 2010 besproken en houdt sommigen nog steeds bezig. In de toestand waarin ons land zich bevond, was er geen plaats meer voor koudwatervrees of conservatisme. En u weet hoe afkerig de MR is van conservatisme.

Er was alleen plaats voor verantwoordelijkheid en optimisme, zonder naïviteit. De avonturiers, die nog gevaarlijker zijn dan de conservatieven met veranderangst, willen helemaal niet meer weten van de Belgische Grondwet. Het moge duidelijk zijn dat hun politieke argumenten andere doelen dienen dan de door hun aangevoerde strikte naleving van de rechtsregels.

Deze hervorming zal waarlijk legitiem zijn wanneer meer dan honderd Kamerleden er vandaag hun fiat aan zullen hebben gegeven.

Mijn fractie zal het voorstel goedkeuren en hoopt dat onze Assemblee zich snel zal kunnen buigen over de teksten waarin aan de hervorming gestalte zal worden gegeven.

suite des textes concrétisant la réforme alimente rapidement les travaux de notre Assemblée.

04.06 Renaat Landuyt (sp.a): Mijnheer de voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, dames en heren collega's, dit is een eerste belangrijke stap in de uitvoering van het globaal communautair akkoord van 11 oktober 2011. Ik veronderstel dat iedereen weet dat daarover grondig werd nagedacht en gediscussieerd. Met de wijziging van artikel 195 willen wij de omzetting in een nieuwe grondwet mogelijk maken, met respect voor de grondwettelijke spelregels. Voor ons is het een noodzakelijke stap.

Bij de herzieningsverklaring hebben wij uitdrukkelijk artikel 195 voorzien. Zij die vandaag tegen deze wijziging zijn, waren destijds niet tegen de herzieningsverklaring van artikel 195. Zij wilden het artikel zelfs volledig hervormen, terwijl wij vandaag beslissen om het artikel niet volledig te hervormen, om het grondwettelijke systeem maximaal te respecteren, met dien verstande dat wij op een juridisch en ethisch correcte wijze onze Grondwet wensen aan te passen aan een ruim politieke akkoord.

Wat wij willen doen is beperkt in de mogelijkheden, en bijzonder gemotiveerd omschreven. De bijkomende artikelen van de Grondwet die wij wensen te wijzigen kunnen enkel gewijzigd worden volgens de specifieke en strikte argumentatie van de huidige tekst.

Wat wij vandaag doen, is het begin van een grondwetswijziging die beter en correcter kan kunnen verlopen dan in het verleden het geval was, toen wij noodzakelijkerwijze voortdurend de techniek van impliciete wijzigingen hebben moeten gebruiken omdat wij bij een herzieningsverklaring nooit vooraf konden voorzien wat na verkiezingen de vrucht zou zijn van een globaal politiek akkoord. Wat ons betreft, is wat wij hier doen slechts een begin. Wij hopen dat wij na deze goedkeuring eindelijk over de inhoudelijke discussie van onze nieuwe Staat België kunnen discussiëren.

04.07 Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Mijnheer de voorzitter, collega's, er is de laatste dagen en weken al heel wat discussie geweest over het aanwenden van het fameuze artikel 195 van de Grondwet. Op zich is dat een zeer belangrijke discussie. Het is echter ook een bijzonder boeiend debat, zeker als men teruggrijpt naar de voorbereidende werken tijdens de vorige legislatuur, die het mogelijk hebben gemaakt dat wij vandaag artikel 195 wijzigen.

In het debat werden de harde woorden niet geschuwd. Sommigen vergeleken het Belgische Parlement met Hongarije. Anderen spraken van de verkrachting van de Grondwet. Totaal ten onrechte, collega's. Soms moet men zijn woorden ook wat wegen. Ik zal proberen aan te tonen waarom de wijzigingen die nu voorliggen en de weg die wordt

04.06 Renaat Landuyt (sp.a): Nous franchissons aujourd'hui une première étape importante dans l'exécution de l'accord communautaire du 11 octobre 2011.

Ceux qui sont opposés à cette modification aujourd'hui, ne l'étaient pas lorsque l'article a été ouvert à la révision. Ils voulaient même le revoir entièrement. Pour respecter le plus possible notre système constitutionnel, nous ne procéderons pas à une révision intégrale aujourd'hui. Nous voulons seulement que notre Constitution soit adaptée à un accord politique plus large de façon juridiquement et éthiquement correcte. Notre modification implique des possibilités limitées et est dûment motivée. Tous les autres articles de la Constitution que nous voulons adapter ne peuvent l'être que conformément à l'argumentation stricte du texte actuel.

Notre révision de la Constitution sera plus correcte que les révisions précédentes, lorsque nous avons dû recourir à des modifications implicites parce que nous ne pouvions pas prévoir quel type d'accord serait conclu après les élections.

Nous espérons qu'après la modification de l'article 195, nous pourrions enfin discuter du contenu de notre nouvel État Belgique.

04.07 Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen): Dans le cadre du débat sur la modification de l'article 195 de la Constitution, la Belgique a été comparée à la Hongrie et accusée de violation grave de la Constitution. Je démontrerai que la voie que nous choisissons est bel et bien acceptable.

Je me demande de quelle façon la N-VA aurait réalisé la réforme de

gevolgd aanvaardbaar zijn.

Er is een zweem van hypocrisie in heel dit debat. De vraag die wij ons eigenlijk moeten stellen, is de volgende. Stel dat de N-VA aan de tafel was gebleven bij de onderhandelingen. Stel dat er een groot communautair akkoord was gesloten. Ik zeg wel "een groot communautair akkoord", want anders zou de N-VA er nooit mee hebben ingestemd. Stel dat de nota-De Wever de eindfase zou zijn geweest van dat akkoord met een grondige wijziging van de Senaat en van het statuut van de Koning, met een defederalisering van Justitie en dergelijke. Hoe zou de N-VA die staatshervorming dan hebben gerealiseerd in het Parlement?

Ik heb die vraag gesteld, maar eigenlijk geen duidelijk antwoord gekregen. Eigenlijk had u geen andere optie. U zou ook geen andere optie hebben gehad dan te werken via artikel 195.

Wat zijn immers de alternatieven, collega's? Er werden al een aantal alternatieven naar voren geschoven door andere collega's.

Ten eerste, men zou de procedure kunnen volgen zoals die vandaag in artikel 195 van de Grondwet staat en zoals die al jaren wordt toegepast voor grondwetswijzigingen. Men kijkt naar de lijst van de artikelen die voor herziening vatbaar zijn verklaard. Die lijst is gekend. Alle elementen uit het akkoord, die men kan wijzigingen op basis van die artikelen, worden ook gewijzigd. Alle elementen uit het akkoord waarvoor de grondwetsartikelen niet voor herziening zijn verklaard, kan men echter niet wijzigen. Tegen het einde van de legislatuur moet dan een nieuwe lijst worden gemaakt met artikelen die voor herziening vatbaar worden verklaard. Men moet die lijst goedgekeurd krijgen. Na een ontbinding van de Kamers zouden er verkiezingen volgen met daarna de installatie van een nieuw parlement en dan kan men dit onderdeel van het akkoord, dat men tijdens deze legislatuur niet heeft kunnen realiseren, alsnog realiseren. Hiervoor is echter een tweederdemeerderheid nodig in het volgende parlement. Dit zou dan misschien in 2015 of 2016 kunnen worden gerealiseerd. Is dat de weg die moet worden gevolgd? Is dat de weg die de N-VA wil volgen? Ik meen van niet.

Ten tweede, andere sprekers hebben ook al gewezen op de weg van de impliciete wijziging van de Grondwet. Dit is eigenlijk een veel laakbaarder systeem dat wij in het verleden helaas al vaker hebben gekend. Via een wijziging van de artikelen die voor herziening vatbaar werden verklaard, zal men impliciet andere grondwetsartikelen wijzigen.

Ik kan bijvoorbeeld verwijzen naar het vroeger befaamde artikel 107quater van de Grondwet met betrekking tot de driedelige gewestvorming. Nooit werd dat artikel sinds 1970 voor herziening vatbaar verklaard, maar toch is die gewestvorming er gekomen via een omweg, een impliciete grondwetsherziening. Is dat de weg, die moet gevolgd worden? In het verleden is dat vaak gebeurd.

Vandaag luidt het antwoord neen, dat is niet de goede weg. Sinds kort is er een derde systeem, een systeem dat ons is uitgelegd door de voorzitter van de N-VA, Bart De Wever. De heer Weyts heeft dat ook erkend. Het is het systeem van de shocktherapie. Hoe werkt die shocktherapie? Wij willen een confederaal model? Welnu, dan

l'État si elle était restée à la table des négociations et qu'elle avait conclu un grand accord communautaire. Je n'ai obtenu aucune réponse claire à cette question. La révision de l'article 195 est dès lors la seule option possible.

D'autres solutions ont été préconisées, parmi lesquelles le respect de la procédure telle qu'elle est actuellement prévue par l'article 195. Dans cette hypothèse, seuls les éléments de l'accord communautaire ayant trait aux articles déclarés ouverts à révision durant la législature précédente pourraient être modifiés, les autres éléments devant obligatoirement être reportés à une prochaine législature. Pour ce faire, il faudrait encore trouver une majorité des deux tiers après les élections. La mise en œuvre de ces réformes ne pourrait dès lors avoir lieu avant 2015 ou 2016. Est-ce là la voie privilégiée par la N-VA?

La voie de la modification implicite de la Constitution est nettement plus critiquable et a hélas souvent été empruntée par le passé. La méthode consiste à utiliser le biais d'une modification de certains articles déclarés révisables pour modifier implicitement d'autres articles de la Constitution. L'ancien article 107quater relatif à la création des trois Régions n'a plus été déclaré révisable depuis 1970 mais la régionalisation a pourtant eu lieu. Un tel détour ne constitue certainement pas la bonne option.

Le président de la N-VA, M. Bart De Wever, a récemment expliqué le système de la thérapie de choc: pour parvenir à un modèle confédéral, on ne modifie pas la Constitution mais simplement un certain nombre de lois. L'État confédéral est proclamé et on verra bien ensuite s'il y a lieu d'adapter la Constitution. Pour un parti qui, selon ses propres dires, est tellement soucieux de la Constitution, il s'agit d'un point de

wijzigen we de Grondwet niet, maar een aantal wetten, we roepen de confederale staat uit en nadien zien we wel of we de Grondwet ooit nog eens aanpassen. Voor een partij die zo bezorgd is om de Grondwet – wat we zopas hier en in de debatten van de jongste dagen in commissie gehoord hebben –, is dat toch wel een bijzonder raar standpunt.

Kortom, de weg die hier gekozen wordt, is een aanvaardbare weg. Ik verklaar mij nader. Nemen we even de voorbereidende werken onder de loep. Vooral het debat in de commissie en de plenaire vergadering van de Senaat in 2010 was bijzonder interessant.

Ik hoor de heer Weyts hier uitgebreid sprekers citeren, die ooit kritiek hebben gegeven op het gebruik van artikel 195 en die citaten zullen ongetwijfeld correct zijn. Die citaten dateren echter van 2007 of vroeger. Ik heb geen enkel citaat gehoord uit het debat in 2010. Dat debat in 2010 was nochtans belangrijk, omdat de Preconstituante als het ware een mandaat heeft gegeven aan het Parlement nadien om bepaalde wijzigingen door te voeren. Daaruit bleek alvast dat heel wat politici, heel wat senatoren en heel wat politieke partijen er absoluut niet happig op waren om artikel 195 voor herziening vatbaar te verklaren. Waarom? Dat was uit angst. Partijen willen nu eenmaal niet dat men op een bijzonder snelle en gemakkelijke manier de Grondwet kan wijzigen. Waarom hebben degenen die niet happig waren op een wijziging van artikel 195 in 2010 dat artikel wel voor herziening vatbaar verklaard? Zij wilden het volgende Parlement de mogelijkheid geven om in het geval er een overeenkomst was over een grote staatshervorming, die ook te kunnen realiseren. Zonder dat doel had men nooit een meerderheid gevonden om artikel 195 voor herziening vatbaar te verklaren. Dat blijkt heel duidelijk uit de debatten die er zijn geweest.

Men kan dus stellen dat wat het mandaat van het Parlement betreft, men niet alleen moet kijken naar de lijst van grondwetsartikelen, waar artikel 195 ook in zit, maar ook naar het mandaat en de wil van de Preconstituante zoals die bleek uit de debatten. Die wil was heel duidelijk. Vandaar ook dat de wil er was om die methode te hanteren en zo het grote communautaire akkoord dat mogelijks zou zijn gevolgd, te realiseren. De situatie was toen dat Open Vld de stekker uit de regering had getrokken, dat de regering was gevallen en er nieuwe verkiezingen zouden komen. In die constellatie heeft de Preconstituante die beslissing genomen. Als we vandaag artikel 195 wijzigen zoals in de tekst wordt voorgesteld, dan blijven we perfect binnen het mandaat dat de Preconstituante ons heeft gegeven.

Groen steunt de grote staatshervorming waar we voor staan en waaraan we wellicht nog twee jaar hard zullen moeten werken.

Wij steunen de wijziging van artikel 195, zoals die vandaag voorligt. Waarom? Welnu, van alle wegen en alle mogelijkheden die open liggen, is de weg die vandaag gevolgd wordt, de meest logische en de meest correcte die gevolgd kan worden. Bovendien wordt de wil van de Preconstituante gevolgd. Ten slotte kan die wijziging leiden tot communautaire stabiliteit.

Als voor ons één argument heel belangrijk is waarom wij meegewerkt hebben aan de grote staatshervorming, dan is het wel opdat ons land in een periode van communautaire stabiliteit terecht zou komen.

vue très singulier.

L'option choisie aujourd'hui est acceptable. Les travaux préparatoires et surtout le débat mené en 2010 au Sénat ont été déterminants à cet égard. Les propos critiques cités par M. Weyts concernant l'utilisation de l'article 195 sont probablement corrects mais ils datent tous d'avant 2007. Il n'a cité aucun extrait du débat de 2010. À l'époque, de nombreux responsables politiques n'étaient absolument pas enclins à une révision de l'article 195. Une majorité d'entre eux ne souhaitent pas que la Constitution puisse être modifiée trop facilement. Pourtant, la révision a été décidée pour permettre au Parlement suivant de ne pas entraver la réalisation d'une grande réforme de l'État. Sans cet objectif en ligne de mire, il n'aurait jamais été possible de trouver une majorité pour réviser l'article 195.

La volonté du préconstituant est importante en l'espèce. L'Open Vld avait tiré la prise et de nouvelles élections allaient être organisées. C'est dans ce contexte que le préconstituant a pris cette décision. Avec ce texte, nous restons dans les limites du mandat qu'il nous a donné.

Groen soutient la grande réforme institutionnelle à venir et cette révision de l'article 195. La voie que nous empruntons aujourd'hui est, en effet, la plus logique et la plus correcte, la volonté de la préconstituante est respectée et cette révision peut apporter la stabilité communautaire.

Certains partis souhaitent l'instabilité communautaire parce qu'elle leur apporte des électeurs. De notre côté, nous voulons que le monde politique puisse s'occuper des problèmes socioéconomiques, de la crise bancaire et des problèmes en matière de climat et de pauvreté. En soutenant cette

Sommige partijen willen heel graag communautaire instabiliteit, zo lang mogelijk, zo veel mogelijk, omdat zij daar stemmen mee halen. Wij niet. Onze partij wil ijveren voor communautaire stabiliteit, om op die manier ook mogelijk te maken dat de politiek zich kan bezighouden met de zware en ernstige problemen van vandaag, zoals de sociaal-economische problemen, de bankencrisis, de grote klimaatproblemen, de armoedeproblemen en zovele andere maatschappelijke problemen, die heel dringend moeten worden aangepakt. Wij zullen onze verantwoordelijkheid nemen om de staatshervorming ook vanuit de oppositie te steunen, in het belang van de maatschappij, in het belang van ons land.

Voor Groen zitten er heel belangrijke sleutels in het voorliggend voorstel tot wijziging van artikel 195. Er zit een sleutel in om het akkoord over de splitsing van BHV te kunnen uitvoeren. Er zitten sleutels in om bepaalde artikelen die slaan op de organisatie van de provincies, te wijzigen. Er zijn sleutels zodat de Gewesten wijzigingen kunnen aanbrengen aan onder andere het systeem van binnenlands bestuur, de intergemeentelijke organisatie en de bovengemeentelijke organisatie. Ook de hervorming van de Senaat wordt mogelijk, waar iedereen voorstander van is. Eveneens kan artikel 144 van de Grondwet worden gewijzigd, waardoor het voor rechtzoekenden mogelijk wordt om op een vlottere manier een uitspraak te krijgen over de privaatrechtelijke gevolgen van een uitspraak van de Raad van State. Een wijziging van artikel 195 maakt het ook mogelijk om het positief injunctierecht te creëren voor de Gemeenschappen en de Gewesten, zodat zij ook een impact hebben op de strafvervolgving voor de materies waarvoor zij bevoegd zijn, bijvoorbeeld inzake milieu of inzake ruimtelijke ordening. Ook wordt het mogelijk om een heel hoofdstuk politieke vernieuwing te realiseren.

Om die redenen steunen wij de grote staatshervorming. Om die reden zullen wij ook de wijziging van artikel 195, zoals die vandaag voorligt, goedkeuren.

Ik wil nog even kort repliceren op de inleiding van de heer Weyts, waar hij verwijst naar de Raad van Europa. Wat de Raad van Europa zal beslissen, zullen we later vernemen. Ik kan mij daar op voorhand niet over uitspreken.

Ik heb echter de klachtenbrief gelezen die naar de Raad van Europa gestuurd werd. Daarbij moet het mij van het hart dat de informatie die is meegegeven, onvolledig en misleidend is. Met geen woord wordt bijvoorbeeld gerept over de voorbereidende werken en de wil van de Preconstituante, wat nochtans een essentieel element is in waarom wij deze stap vandaag nemen.

De klacht wordt voorgesteld alsof de regering een voorstel heeft ingediend tegen de wil van de hele oppositie, terwijl er ook twee oppositiepartijen deelnemen en meewerken aan de hervorming van de Grondwet. Een niet onbelangrijk element, omdat het voor de Raad van Europa belangrijk is dat een hervorming ook door een deel van de oppositie wordt gesteund. Men moet de intellectuele eerlijkheid hebben om dat ook te melden en niet zeggen dat dit een initiatief van een regering is.

Er worden voorts opmerkingen gemaakt over het feit of we geen zaken vergeten. Mijnheer Weyts, de voorbeelden die worden

réforme institutionnelle depuis les bancs de l'opposition, nous prenons nos responsabilités dans l'intérêt de la société et de notre pays.

Cette proposition de révision de l'article 195 comporte les clés qui permettront de mettre en œuvre l'accord sur la scission de BHV, de réorganiser les provinces et le Sénat et de laisser les Régions modifier le système de gestion intérieure et d'organisation intercommunale et supracommunale. Une révision de l'article 144 permettrait aux justiciables d'obtenir plus rapidement une décision sur les effets en droit privé d'un arrêt du Conseil d'État. L'instauration du droit d'injonction positive pour les Communautés et les Régions deviendrait également possible. De plus, nous voyons apparaître la possibilité de réaliser tout un chapitre en matière de renouveau politique.

Nous ignorons ce que le Conseil de l'Europe décidera. La plainte dont il a été saisi est toutefois incomplète et trompeuse car il n'y est pas soufflé mot des travaux préparatoires de la préconstituante ni de sa volonté. Il est intellectuellement malhonnête de faire comme si le gouvernement avait déposé une proposition contre la volonté de l'ensemble de l'opposition car deux partis qui font partie de l'opposition participent aussi à la réforme.

Les choses que nous aurions oubliées selon M. Weyts n'ont rien à voir avec la réforme de l'État. Effectivement, si nous voulons donner suite à l'arrêt Grosaru, nous ne pourrions faire l'économie de modifications constitutionnelles mais c'est un autre débat. Même chose pour la règle d'or. Si nous voulons modifier la Constitution pour y inclure cette règle, nous ne trouverons pas la majorité requise sous le sabot d'un cheval.

Au cours des deux prochaines

aangehaald, hebben niets met de staatshervorming te maken.

Ik besef ook heel goed dat, als men gevolg wil geven aan het arrest-Grosaru, er grondwetswijzigingen nodig zullen zijn. Dat is vandaag echter niet het voorwerp van de discussie. Dat heeft niets met de staatshervorming te maken. Als de Grondwet moet worden gewijzigd, zullen de normale procedures moeten worden gevolgd. Wij zullen te gepasten tijde zien of die er zijn. Eigenlijk had het artikel voor herziening vatbaar moeten worden verklaard zodat wij de hervormingen vandaag hadden kunnen doorvoeren, maar dit is geen item in de staatshervorming en dus ook niet het probleem vandaag wanneer we over artikel 195 spreken.

Idem voor de *golden rule*. U weet heel goed wat ons standpunt daarover is. Als men de Grondwet daarover wil wijzigen, zal het niet evident zijn om daarvoor een meerderheid te vinden.

Collega's, ik denk dat ik hiermee heb verduidelijkt waarom Groen en Ecolo dit voorstel zullen steunen. Wij zullen de komende twee jaar op een constructieve manier meewerken om het grote akkoord van de staatshervorming op een loyale manier uit te voeren, om zo meer stabiliteit in dit land te brengen. Hopelijk kunnen wij een hervorming doorvoeren die zal leiden tot een beter bestuur op alle beleidsniveaus.

04.08 Luk Van Biesen (Open Vld): Mijnheer de voorzitter, collega's, het valt mij moeilijk om hier vandaag het woord te nemen. U zult dat begrijpen na het huldebetoon van daarnet. Onze gedachten zijn nog steeds bij de families van de slachtoffers van het tragisch busongeval in Zwitserland. U zult het mij niet kwalijk nemen dat het voor mij wat moeilijk ligt als vader van acht kinderen en twee stiefzonen.

Ik hield eraan om vandaag het woord te nemen over artikel 195 en om het standpunt van mijn partij te verduidelijken.

Sinds een maand wordt een polemiek gevoerd rond de grondwettelijkheid van de werkwijze die de meerderheid in dit Parlement wenst te gebruiken om de grote staatshervorming te realiseren.

Tijdens de bespreking is duidelijk gebleken dat er geen enkele andere wettelijke mogelijkheid bestaat om het communautair akkoord binnen de tijdslimiet van deze legislatuur te realiseren dan via de weg die wij vandaag bewandelen. Verschillende collega's hebben dat in commissie en daarnet ook vanop het spreekgestoelte gesteld. Wij moeten inderdaad vaststellen dat er geen andere mogelijkheid is om het communautaire akkoord binnen één legislatuur te behandelen en goedgekeurd te krijgen.

Verschillende collega's hebben in de commissie het bochtenwerk van de antifederalisten gezien, vooral van het schamele FDF, maar ook van de N-VA. Deze laatste slaagde er zelfs in tot drie maal toe haar standpunt te wijzigen.

Eerst was het gebruik van artikel 195 ongrondwettelijk. Daarvoor gebruikte zij argumenten van bekende grondwetspecialisten, zoals journalist Geudens van *Gazet van Antwerpen* of politicoloog Devos. Na een telefoontje met hun zelfverklaarde leider werd artikel 195 plots wel mogelijk als het voor nobele doeleinden kon worden gebruikt,

années, Groen et Ecolo collaboreront dans un esprit constructif à une exécution loyale du grand accord relatif à la réforme de l'État, accord dont la finalité est de stabiliser davantage notre pays. Il faut espérer que nous serons en mesure de réaliser une réforme qui débouchera sur une meilleure administration à tous les niveaux de pouvoir.

04.08 Luk Van Biesen (Open Vld): En tant que père de huit enfants et deux beaux-fils, il m'est aujourd'hui difficile de prendre ici la parole. Nos pensées sont ailleurs...

Je voudrais néanmoins exposer la position de l'Open Vld à propos de l'article 195 de la Constitution. Depuis un mois environ, une polémique a pour objet le caractère constitutionnel de la méthode de travail que la majorité au sein de ce parlement entend utiliser pour réaliser la sixième réforme de l'État. Il ressort des discussions qu'il n'existe aucune autre possibilité légale pour mettre en œuvre l'accord communautaire dans les délais de la présente législature.

En commission, nous avons pu assister aux contorsions des antifédéralistes du FDF et de la N-VA. La N-VA a même changé de position à trois reprises. Dans le même temps, le parti – et avec lui les unitaristes belges de l'Union belge – s'est adressé au Conseil de l'Europe, qu'il a tellement critiqué en d'autres temps, pour y donner une mauvaise image de

zoals de invoering van het algemeen stemrecht. Na een derde telefoontje tijdens dezelfde commissie werd de toepassing van artikel 195 plotseling mogelijk indien het binnen één legislatuur niet meermaals kan worden gebruikt.

Tegelijkertijd lopen zij naar de door hen in het verleden zo verguisde Raad van Europa, samen met de Belgische unitaristen van de Belgische Unie, om ons land daar in een verkeerd daglicht te stellen.

Men kan veel juristen citeren, maar de algemene conclusie van de standpunten van de juristen kan het best worden teruggevonden in een artikel van grondwetspecialist André Alen in *De Juristenkrant* van 8 februari 2012. Hij zegt: "Artikel 195 is vier keer voor herziening vatbaar verklaard, in 1919, in 2003, in 2007 en in 2010. Men kon in 2010 uiteraard geen rekening houden met het politiek akkoord van oktober 2011. Ondertussen is er al bijna twee jaar van de legislatuur voorbij. Wat is het alternatief? Nieuwe verkiezingen? Men wil nu de schade beperken door in artikel 195 een overgangsbepaling toe te voegen, waardoor de herziening mogelijk is van nieuwe grondwetsbepalingen die moeten worden herzien om het politiek akkoord uit te voeren, maar die niet voorkomen in de herzieningsverklaring van 2010, en dat zonder dat het Parlement ontbonden hoeft te worden. De andere voorwaarden om de Grondwet te herzien, zoals de bijzondere meerderheden, blijven behouden. Als dat eenmalig blijft, heb ik daar geen probleem mee. Men wordt hiertoe gedwongen door de omstandigheden."

Het is inderdaad de wil van een duidelijke tweederdemeerderheid in de Kamer en van Open Vld in het bijzonder om het communautair akkoord *as soon as possible* te realiseren, binnen het tijds kader van deze legislatuur, dus voor de verkiezingen van 2014.

Het feit dat sommige partijen de gebruikte werkwijze bekampen, bewijst dat zij geen grote staatshervorming binnen één legislatuur wensen te realiseren. Hieruit kan elke goede verstaander slechts afleiden dat het politieke akkoord van Vollezele of de nota-De Wever tot doel hadden de staatshervorming zo lang als mogelijk uit te smeren, en dit minimaal tot 2018. Misschien wel met de ijdele hoop alsnog het democratische proces van de staatshervorming te dwarsbomen om opnieuw te komen tot conflictsituaties tussen Gemeenschappen in dit land.

Trouwens het artikel op de voorpagina van de *Gazet Van Antwerpen* alsook het dubbelinterview in *De Standaard* spreken boekdelen. Daarin verklaren ze dat na de verkiezingen van 2014 de Grondwet eenzijdig aan de kant zal geschoven worden en er een nieuwe Grondwet zal gemaakt worden. Maskers vallen gelukkig af en toe af. Het geloof in het staatshervormend project wordt opgeborgen en het conflict wordt weer gepredikt.

De N-VA gelooft niet meer in stappen in de goede richting, zelfs als het grote zijn. Ze gelooft alleen nog in de bigbangaanpak, het walhalla van de grote veranderingen die alles oplossen. Zo lang zij die grote verandering niet krijgen, blokkeren ze blijkaar alles.

Ik betreur als overtuigd Vlaming dat de grootste partij van Vlaanderen de keuze gemaakt heeft om de Baert-doctrine, waarbij men zegt dat elke stap in de goede richting een stap is die genomen mag worden

notre pays.

On trouvera la conclusion générale du point de vue des juristes dans un article du constitutionnaliste André Alen, paru dans le magazine *De Juristenkrant* du 8 février 2012. L'adjonction d'une disposition transitoire à l'article 195 permet une révision de dispositions constitutionnelles qui, bien que ne figurant pas dans la déclaration de révision de 2010, doivent être modifiées pour mettre en œuvre l'accord politique, le tout sans dissolution du Parlement. Les autres conditions de révision de la Constitution, telles que les majorités spéciales, sont maintenues. M. Alen estime qu'aucun problème ne se pose si cette intervention reste unique. Les circonstances nous y contraignent.

À la Chambre, une nette majorité des deux tiers désire réaliser l'accord communautaire dans les meilleurs délais au cours de cette législature. Les critiques émises par certains partis vis-à-vis de cette méthode prouve que ces partis ne sont pas désireux de réaliser une grande réforme de l'État en une seule législature. L'accord de Vollezele ou la note De Wever n'avaient dès lors pour but que d'étaler cette réforme de l'État sur une période aussi longue que possible et au minimum jusqu'en 2018.

Peut-être cette intention cachait-elle l'espoir – voué à l'échec – de torpiller le processus démocratique de réforme de l'État et de susciter de nouveaux conflits entre Communautés. Nous avons d'ailleurs pu lire dans de récents articles de presse des déclarations sans équivoque selon lesquelles la Constitution actuelle devra être remplacée par une nouvelle après les élections de 2014. Ainsi, les masques sont tombés. La N-VA n'est manifestement plus intéressée que par des bouleversements censés résoudre tous les

zolang deze nieuwe stappen in de staatshervorming niet in de weg staat, te verlaten voor de Maddens-doctrine, de verrottingstrategie en het blokkeren van alles tot men zijn zin krijgt.

Dit communautaire akkoord moet rust en vrede brengen. Vandaag starten wij met de wettelijke vertaling van dit akkoord. Wij geloven in een staatshervorming via dialoog. Wij geloven in een betere samenwerking in België door meer autonomie voor de Gemeenschappen. Wij geloven in een beter België door meer Vlaanderen en meer Wallonië. Wij geloven niet in een beter Vlaanderen en meer Vlaanderen door en na conflicten. Laat ons dus vandaag starten. Open Vld stelt duidelijk dat het politieke akkoord ten volle gerealiseerd moet worden, met de eerste sequentie vóór het zomerreces en de tweede sequentie in 2013.

Waarom moet artikel 195 worden herzien? Over welke bevoegdheden en fundamentele bepalingen gaat het? Laat ons die even samen overlopen om de kritiek te weerleggen dat het hier slechts zou gaan om het inbakken in de Grondwet, van een aantal prerogatieven voor de Franstaligen in de Rand rond Brussel.

In de eerste plaats gaat het voor ons over het hervormen van het tweekamerstelsel. De hervorming van het tweekamerstelsel kan tot stand komen door de artikelen 43, § 1, 44, 2°, 46, 5°, 69, 71, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83 en 168 van de Grondwet aan te passen en zodoende de wetgevende bevoegdheden van de Senaat over te dragen aan de Kamer van volksvertegenwoordigers. Dat is een essentiële stap in de hervorming van de Senaat.

Een tweede belangrijk punt is het verankeren van het recht op kinderbijslag, dat in de Grondwet wordt opgenomen.

Een derde belangrijk punt voor ons is de gelijktijdigheid van de verkiezingen. Vanaf 2014 moeten de verkiezingen voor het federale Parlement en de regionale Parlementen opnieuw samenvallen. Daarvoor dienen de artikelen 46 en 117 van de Grondwet te worden gewijzigd zodat de duur van de legislatuur gelijkloopt. Door die aanpassingen zullen de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers voor vijf jaar worden verkozen. Die bepaling treedt in werking vanaf de eerste verkiezing van het Europees Parlement die op de publicatie volgt, met andere woorden in 2014.

Er zijn partijen die het samenvallen van de verkiezingen niet genegen zijn. De hoofdmoot van hun redenering is dat elk politiek niveau zijn merites heeft. Men kan in dat standpunt inkomen. Bij federale verkiezingen moet het voornamelijk over gaan over Justitie, pensioenen, buitenlandse en binnenlandse zaken en financiën en bij regionale verkiezingen voornamelijk over onderwijs, ruimtelijke ordening, economie en cultuur.

Iedereen heeft recht op zijn visie. Ik accepteer het standpunt van mensen die vinden dat verkiezingen beter op een ander moment plaatsvinden wanneer het over andere bevoegdheden gaat, maar het samenvallen van de verkiezingen bevechten in de commissie en tezelfdertijd de gemeenteraadsverkiezingen uitroepen tot een referendum over het federale beleid en, meer specifiek nog, op de man spelen – een referendum voor of tegen Elio Di Rupo – ontkracht de ernst van hun kritiek op dit punt.

problèmes en une fois et fera barrage à toute autre solution. En ma qualité de Flamand convaincu, je regrette que le plus grand parti de Flandre opte pour cette stratégie du pourrissement.

L'accord communautaire doit nous apporter le calme et la paix. Nous ne croyons pas que nous parviendrons à une Flandre plus prospère et plus autonome au travers de conflits. L'Open Vld dit cependant clairement que l'accord politique doit être entièrement mis en oeuvre, le premier volet avant les vacances d'été et le second en 2013.

Si l'article 195 est révisé, ce n'est pas pour ancrer dans la Constitution un certain nombre de prérogatives francophones de la périphérie bruxelloise. En procédant à cette révision, nous entendons réformer le système bicaméral en modifiant un certain nombre d'articles de la Constitution, les compétences législatives du Sénat étant transférées à la Chambre. De plus, le droit aux allocations familiales sera ancré dans la Constitution.

À partir de 2014, les élections fédérales et régionales devront coïncider et les membres de la Chambre seront élus pour cinq ans. D'aucuns voient cela d'un mauvais œil, chaque niveau politique s'occupant de domaines spécifiques. Je respecte ce point de vue mais d'autre part, il ne faut pas alors faire des élections communales un référendum sur la politique fédérale ou la personne du premier ministre Di Rupo.

Des modifications fondamentales concernant la circonscription électorale de BHV et l'arrondissement judiciaire sont aussi ancrées dans la Constitution. À l'époque, l'Open Vld a sabordé le gouvernement parce que les francophones ne souhaitaient pas procéder à ces réformes et,

Een vierde belangrijke punt is het grondwettelijk vastleggen van het bijzondere wettelijke principe tot wijziging van de essentiële bestanddelen inzake de BHV-kieskring en het gerechtelijk arrondissement. De weigering van de Franstaligen om de hervorming van de kieskring Brussel-Halle-Vilvoorde en het gerechtelijk arrondissement te stemmen was de reden waarom mijn partij in 2010 terecht de stekker uit de regering trok. De splitsing vormt een van de fundamentele rechten van de burgers worden geconsolideerd en dat de nationale politieke problemen worden opgelost. Voor de verkiezing van de Kamer van volksvertegenwoordigers zal in drie kieskringen worden voorzien: een kieskring Brussel-Hoofdstad, een kieskring Vlaams-Brabant en een kieskring Waals-Brabant. De zes randgemeenten zullen in een kieskanton worden samengebracht met Sint-Genesius-Rode als hoofdplaats.

Artikel 63, paragraaf 2 van de Grondwet wordt aangevuld met een tweede lid, luidende: "Teneinde de rechtmatige belangen van de Nederlandstaligen en de Franstaligen in de vroegere provincie Brabant te vrijwaren voorziet de wet echter in bijzondere regelingen. Alleen een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid bedoelde meerderheid kan die regels die deze bijzonder regelingen vastleggen, wijzigen."

Collega's, de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde voor het zomerreces is uitermate belangrijk. Iedereen weet dat ik een fervent voorstander ben van die splitsing. Vandaag voel ik sinds dertig jaar als mandataris in een faciliteitengemeente voor het eerst een wil bij de lokale politici in die faciliteitengemeenten om eindelijk de strategie van het Franstalig radicalisme, vooral verwoord door het FDF, te verlaten. De faciliteitengemeenten behoren ondubbelzinnig tot Vlaanderen. Na de zesde staatshervorming zal dit geen voorwerp meer uitmaken van bespreking. "Nooit bij Brussel" is een feit. De homogene taalgebieden liggen finaal vast.

Er is ook een bevolkingsrealiteit. In mijn eigen gemeente Kraainem is 55 % van de inwoners Belg met een Franstalige identiteitskaart, 15 % is Belg met een Nederlandstalige identiteitskaart en 30 % is niet-Belg waarvan 27,5 % een EU-burger. Hiermee moet men rekening houden. Dat is ook de wil van de grote meerderheid van de bevolking. Samenleven en samen besturen is hun wil en ook onze wil. Deze staatshervorming brengt deze burgers dichter bij elkaar. Zij kunnen er eindelijk voor zorgen dat Nederlandstaligen, gematigde Franstaligen en Europeanen deze gemeente samen kunnen besturen, met dank aan het regeerakkoord en het communautaire akkoord.

Een vijfde belangrijk punt is de uitvoering van de aspecten van het Brusselakkoord. De versplintering van bevoegdheden hindert in heel wat gevallen de efficiëntie en de samenhang van het grootstedelijk gebied. Dit wordt ook vastgesteld in de Octopusnota van de Brusselse regering, van 25 januari 2008 en wordt bevestigd in het regeerakkoord van juli 2009. De zesde staatshervorming moet verbeteringen aanbrengen opdat een reeks taken en bevoegdheden kunnen worden uitgevoerd op een meer homogene en optimale manier voor de burger.

aujourd'hui, la scission constitue l'un des piliers de l'accord de gouvernement. Elle devra en tout état de cause être réalisée avant les vacances d'été et aujourd'hui, je perçois pour la première fois en trente ans la volonté des responsables politiques locaux, dans les communes à facilités, d'abandonner le radicalisme francophone. Les zones linguistiquement homogènes seront définitivement acquises de la sorte.

Cependant, on ne pourra jamais perdre de vue à cet égard cette réalité de la population locale dont ma commune de Kraainem est un exemple frappant. Cette réforme institutionnelle rapprochera les uns des autres les citoyens de ce groupe hétérogène.

Par la mise en œuvre de l'accord sur Bruxelles, la sixième réforme institutionnelle fera en sorte qu'une série de tâches et de compétences puissent être menées à bien de manière optimale et homogène pour le citoyen.

De même, le Conseil d'État pourra se prononcer sur les conséquences en droit privé d'une affaire sans qu'elle doive être portée devant un tribunal civil pour autant.

Il y a également le droit d'injonction positive pour les entités fédérées, qui contribue au transfert de compétences vers ces entités et à la rénovation de la Justice.

Nous ouvrons aujourd'hui la porte qui doit mener à une grande réforme de l'État, qui devra être achevée d'ici deux ans et qui réduira les tensions communautaires, permettant un rapprochement entre tous les citoyens de ce pays. Nous répondons ainsi de manière ferme au souhait de l'électeur qui veut que ce pays soit réformé et dirigé

Een zesde belangrijke punt is de Raad van State die zich kan uitspreken over privaatrechtelijke gevolgen. Artikel 144 van de Grondwet stelt nu dat enkel bevoegde rechtbanken uitspraken kunnen doen over burgerrechtelijke en dus ook privaatrechtelijke geschillen. Met de toevoeging dat ook de Raad van State hierover kan oordelen zal deze zich ook onmiddellijk kunnen uitspreken over de privaatrechtelijke gevolgen zonder dat deze zaak voor een burgerrechterbank moet komen.

De aanpassing van artikel 144 van de Grondwet is nodig zodat de Raad van State en de federale administratieve rechtbanken zich ook over privaatrechtelijke gevolgen van een vernietiging kunnen uitspreken.

Een zevende, belangrijk punt is het positief injunctierecht voor de deelgebieden. Dat positief injunctierecht voor de deelgebieden draagt bij tot de overheveling van bevoegdheden naar de deelstaten en tot de vernieuwing van Justitie. Hiervoor is een wijziging van artikel 151 van de Grondwet vereist.

Collega's, vandaag openen we de deur voor een grote staatshervorming, die klaar moet zijn binnen de twee jaar. Ze zal de communautaire spanningen doen vervagen en de burgers in Vlaanderen, in Brussel en in Wallonië dichter bij elkaar brengen.

Kortom, vandaag beginnen we een afdoend antwoord te geven aan de kiezer, die duidelijk wil dat het land wordt hervormd en krachtig wordt bestuurd. Laten we dus starten met de zesde staatshervorming en laten we onderhavig voorstel dan ook ondubbelzinnig goedkeuren.

04.09 Barbara Pas (VB): Collega's, wij hadden de bespreking liever uitgesteld, maar aangezien ze nu toch op de agenda staat, kunnen wij niet anders dan onze fundamentele kritiek en de daarbij horende amendementen toelichten.

Voor alle duidelijkheid, het Vlaams Belang is niet tegen een wijziging van artikel 195 van de Grondwet. Wij zijn niet tegen een wijziging van de procedure van artikel 195, integendeel. Wij hebben zelf een voorstel voor een herziening ingediend ter versoepeling van de procedure, weliswaar voor onbepaalde tijd in de toekomst. Uiteraard is het geen voorstel voor tijdelijke ad-hocregelingen, uitsluitend ten profijte van de huidige meerderheid, zoals er vandaag wel voorligt. Wat vandaag voorligt, is helemaal geen wijziging van de procedure van artikel 195 van de Grondwet. De enige bedoeling van de meerderheid en de groenen is om de Vlaamse toegevingen in de zesde staatshervorming inzake de kieskring BHV, inzake het gerechtelijk arrondissement BHV, inzake de samenvallende verkiezingen, inzake de constitutieve autonomie voor Brussel – noem maar op – via een vereenvoudigde procedure voor eeuwig in de Grondwet te betonnen. Daarna kunnen ze pas opnieuw gewijzigd worden via de bestaande oude, logge procedure.

In de commissie werd heel wat gediscussieerd over de juridische argumenten die tegen het voorstel in te brengen zijn. Hoorzittingen met specialisten werden geweigerd. Ook de mogelijkheid om de legaliteit van het voorstel te toetsen, werd afgeketst. We hebben veel kritiek van grondwetspecialisten kunnen lezen. Sommigen zien het voorstel als een tijdelijke schorsing van artikel 195 en vragen of dat

de manière dynamique. C'est donc résolument qu'il convient d'adopter cette proposition de loi.

04.09 Barbara Pas (VB): Le Vlaams Belang n'est pas opposé à une modification de l'article 195 de la Constitution étant donné que nous avons nous-mêmes déposé une proposition visant à assouplir la procédure, toutefois pour une durée indéterminée. Le seul objectif de la majorité et des verts aujourd'hui est d'ancrer définitivement dans la Constitution toutes les concessions flamandes de la sixième réforme de l'État. Ensuite, elles ne pourront en effet à nouveau être modifiées que par le biais de la lourde procédure actuelle.

Les arguments juridiques contre la proposition ont fait l'objet de longues discussions en commission. On a refusé d'entendre des spécialistes et la légalité de la proposition n'a pas pu être évaluée. De nombreuses critiques ont toutefois été formulées par plusieurs spécialistes de la Constitution. D'aucuns considèrent

niet in strijd is met een ander artikel van de Grondwet, artikel 187. Dat stipuleert dat de Grondwet noch geheel, noch ten dele kan geschorst worden. Andere grondwetspecialisten halen aan dat de bestaande logge procedure, de zogenaamde drietrapsraket met Preconstituante, ontbinding van de Kamers, verkiezingen, Constituante, juist als doel heeft dat de kiezer zich kan uitspreken over de voorgestelde grondwetswijziging. Doordat dat niet gebeurt via de nu voorgestelde procedure, noemen zij de wijziging ongrondwettelijk en ondemocratisch.

Andere grondwetspecialisten vinden de cruciale vraag in de huidige omstandigheden of een constituante tweemaal hetzelfde artikel mag wijzigen. Onder meer *De Juristenkrant* van 26 januari verwijst daarbij naar de theorie van de eenmalige bevoegdheid van de Constituante. Een grondwetsartikel kan volgens die stelling slechts een tweede maal worden gewijzigd als die wijziging een ander onderwerp heeft dan de eerste wijziging. Met andere woorden, eenmaal een grondwetswijziging doorgevoerd, heeft de Constituante haar bevoegdheid uitgeput.

Wat vandaag ter stemming ligt, is ongetwijfeld voer voor lange discussies onder specialisten. De heer Van Biesen heeft zopas de mening aangehaald van professor Alen, maar ik zou vijf andere grondwetspecialisten met een andere mening kunnen citeren. Feit is dat de meningen bij de grondwetspecialisten verdeeld zijn.

Is het fraude? Ik weet het niet en ik meen eerlijk gezegd dat de meerderheid niet van die vraag wakker ligt. Zelfs met 10 Crombez in de regering wordt grondwetfraude in België toch niet bestraft.

Los van de vraag welke grondwetspecialist gelijk heeft, bestaat er ook zoiets als fatsoen. Dat de voorgestelde oplossing hoogst onfatsoenlijk is, daar is vrijwel elke specialist het over eens. Ook daar ligt de meerderheid niet van wakker. Terwijl zij zelf alle mogelijke trucs op de Grondwet toepassen, zijn zij zelfs niet beschaamd kritiek te geven op de Hongaarse Grondwet.

Naast juridische argumenten zijn er heel wat fundamentele politieke argumenten waarom het voorstel geen goedkeuring verdient. Ik wil het in de eerste plaats hebben over de bedoeling ervan, de achterliggende reden waarom artikel 195 voor herziening vatbaar verklaard werd. Zopas heb ik de heer Van Hecke horen zeggen dat de wil van de Preconstituante essentieel is. Dat is inderdaad zo. Vóór de ontbinding van de Kamers werd uitvoerig gesproken over de keuze van de grondwetsartikelen die vatbaar verklaard moesten worden.

Over artikel 195 werden toen vele stoere verklaringen afgelegd. Ik heb er net als collega Van Hecke de verslagen van die besprekingen op nagelezen. Wie dat doet, krijgt een heel duidelijk beeld van de achterliggende bedoeling van artikel 195. Tijdens de bespreking in de commissie heb ik een poging gedaan het geheugen van mijn Vlaamse collega's ter zake op te frissen. Ik heb een flink aantal betogen uit 2010 van leden van Open Vld, van CD&V, van sp.a geciteerd waaruit telkens bleek dat zij allen pleitten voor een vereenvoudiging van de procedure. Er was eensgezindheid bij de Vlamingen: de procedure van artikel 195 moest worden vereenvoudigd en daarom voor herziening vatbaar verklaard worden.

la proposition comme une suspension provisoire de l'article 195 et estiment donc qu'il y a une infraction à l'article 187 de la Constitution stipulant que la Constitution ne peut être suspendue en tout ni en partie. D'autres spécialistes invoquent le fait que la procédure actuelle avec préconstituante, dissolution des chambres, élections législatives et constituante vise précisément à obtenir une sentence de l'électeur sur la révision de la Constitution proposée. En cas de non-respect de cette procédure, la modification est anticonstitutionnelle et antidémocratique. D'autres spécialistes doutent pour leur part qu'une seule constituante puisse modifier deux fois le même article. M. Van Biesen a évoqué le point de vue de M. André Alen mais je peux facilement lui opposer la position d'autres experts renommés.

J'ignore si nous sommes en présence de fraude. Je crois que la majorité s'en moque comme elle se moque du fait que presque tous les spécialistes jugent très cavalière la solution proposée. Le comble, c'est que cette même majorité a le culot de tirer à boulets rouges sur la Constitution hongroise.

De très nombreux arguments politiques militent aussi en faveur d'un rejet de la proposition de révision de l'article 195 de la Constitution. Ces arguments portent en premier lieu sur la raison profonde de cette révision. M. Van Hecke vient de dire à juste titre que la volonté de la préconstituante était essentielle. Avant la dissolution des Chambres, l'on a débattu en long et en large du choix des articles constitutionnels qui devaient être déclarés ouverts à révision.

Il ressort clairement des interventions matamoresques des partis flamands en 2010 qu'ils

Vandaag stellen wij vast dat al die Vlamingen, hun stoere verklaringen ten spijt, ook inzake de vereenvoudiging van de procedure voor grondwetsherziening, over de hele lijn plat op de buik gingen voor de Franstaligen. De Franstaligen waren ten tijde van de besprekingen van de Preconstituante heel duidelijk. Zij stelden duidelijk dat de procedure niet mocht worden vereenvoudigd en zij krijgen vandaag gelijk.

Ik moet de PS eigenlijk feliciteren, want zij is de enige consequente partij in het debat. De PS heeft voor de verkiezingen bij de besprekingen als enige de idee verdedigd de truc die vandaag voorligt, toe te passen en artikel 195 te gebruiken als vehikel om een ander artikel dat niet op voorhand aan de kiezers werd voorgelegd, alsnog in de Grondwet te krijgen.

Aangezien mensen een tweede kans verdienen, bieden wij de Vlaamse partijen vandaag een tweede kans.

Dames en heren van de Vlaamse partijen, door ons eerste amendement straks te steunen, krijgt u de kans om wat u voor de verkiezingen aan de Vlaamse kiezer inzake de vereenvoudiging van de procedure hebt beloofd, ook daadwerkelijk na te komen. Het amendement vult immers de oorspronkelijke bedoelingen van de Preconstituante in, met name de herziening en vereenvoudiging van de procedure van de Grondwet.

Ik maak mij geen illusies over uw steun voor het amendement, want zoals iedereen ondertussen ook al weet, besef ik zelf maar al te goed dat Vlamingen alleen in een Belgische regering komen bij een dominante PS als zij net het tegenovergestelde doen dan hetgeen waarvoor de kiezers hen eigenlijk hebben gekozen.

Als wij eens overlopen wat er allemaal in het voorstel staat en waartoe het de aanzet geeft, wordt dat nogmaals aangetoond.

Bij het eerste punt onder artikel 1 wordt aan uitzonderingen vastgehouden, meer bepaald aan de huidige specifieke bepalingen van de pacificatiewet van 9 augustus 1988 en aan die van de functie van de gouverneurs. Die zin willen wij met onze tweede amendement schrappen, om de eenvoudige reden dat de Gewesten de hun voorgespiegelde volledige uitoefening van een autonomie over de provincies slechts kunnen realiseren als er geen uitzonderingen op die regel bestaan.

Het gaat om een uitzonderingsregel waarbij het College van Provinciegouverneurs bevoegd is voor allerlei materies inzake gemeente- en OCMW-aangelegenheden in de gemeenten Voeren en Komen. Die regeling is principieel onaanvaardbaar, omdat hiermee inbreuk op de volheid van bevoegdheid van de Gewesten over hun ondergeschikte besturen wordt gepleegd.

Bovendien, als men weet dat het College van Provinciegouverneurs eigenlijk maandelijks moet vergaderen maar dat het de voorbije twee jaar geen enkel dossier heeft behandeld, rijst de vraag welke zin het college nog heeft.

De Vlaamse overheid heeft trouwens ook zelf te kennen gegeven dat zij met die uitzonderingspraktijken komaf wil maken. Ik stel voor dat

voulaient déclarer ouvert à révision l'article 195 afin de simplifier la procédure. Aujourd'hui, nous constatons que les Flamands se sont couchés devant les francophones qui étaient déjà opposés à toute simplification de la procédure avant les élections. Dans cette affaire, le PS se révèle être le seul parti qui est resté cohérent avec lui-même car avant même les élections, il défendait l'idée d'utiliser l'article 195 comme un simple véhicule pour pouvoir modifier ensuite d'autres articles constitutionnels.

Nous donnons aujourd'hui aux groupes politiques flamands l'occasion de corriger cette erreur en soutenant nos amendements. Notre premier amendement réintroduit l'intention initiale de la révision de l'article 195, à savoir la simplification de la procédure de révision de la Constitution.

Notre deuxième amendement se veut une réponse à la position adoptée par le gouvernement flamand qui rejette toute limitation de son autonomie pour ce qui concerne la compétence des provinces et des communes. Les Régions ne pourront exercer pleinement leur autonomie que si aucune exception n'est prévue comme le fait que le collège des gouverneurs de province est compétent pour les matières communales à Fourons et à Comines. D'ailleurs, ce collège n'a plus aucune raison d'être car au cours des deux dernières années, il n'a pas traité le moindre dossier.

Cette proposition de révision de l'article 195 de la Constitution jette également les bases de la réforme du Sénat qui ne sera pas, comme l'avaient demandé les partis politiques flamands, supprimé mais transformé en un lieu de rencontre des Communautés. Notre troisième amendement préconise la suppression pure et simple du Sénat, opération qui permettra de réaliser de

de collega's die partijgenoten in de Vlaamse regering hebben, er de fiches 17, 18 en 20 op nalezen, die de Vlaamse administratie in opdracht van de Vlaamse regering ter voorbereiding van de zesde staatshervorming heeft gemaakt.

Door ons tweede amendement straks te steunen, komt u tegemoet aan het standpunt van de Vlaamse regering, die terecht elke beknotting van haar autonomie inzake de bevoegdheid van provincies en gemeenten afwijst en hierover exclusief bevoegd wil worden.

In onderhavig voorstel worden ook de voorbereidingen voor een hervorming van de Senaat getroffen. De Senaat wordt niet afgeschaft, zoals de Vlaamse partijen vroegen, maar wordt hervormd tot een ontmoetingsplaats van de Gemeenschappen.

Dat past perfect in het federale plaatje om de Gewesten en de Gemeenschappen onder de vleugels van de Belgische schoonmoeder te houden. Steun ons derde amendement straks, en zorg ervoor dat die Senaat volledig afgeschaft kan worden. Het zal trouwens ook een veel drastischere besparing zijn dan het toedraaien van de warmwaterkranen in dit huis.

Wat staat er nog in het voorstel? De deelstaten moeten een grotere greep krijgen op de verkiezing van hun eigen parlementen. Daar zijn wij het volledig mee eens. Maar waarom wordt er op dat vlak dan geen zo ruim mogelijke autonomie gegeven aan de deelstaten? Neen, het wordt in dit voorstel beperkt tot aspecten inzake de vaststelling van de duur van de legislatuur en de datum van de verkiezingen. De achterliggende bedoeling is dan ook duidelijk gekend: samenvallende verkiezingen. Op die manier wil men dezelfde meerderheidscoalities tot stand brengen op het federale en op het gewestelijke niveau. Dan kan er eerst een federale regering gevormd worden, waarbij de Franstaligen zoals steeds aan de Vlamingen hun wil opleggen, en in het verlengde daarvan kunnen de coalities in de gewestregeringen gevormd worden, die zo netjes gekaderd worden in de politieke akkoorden die op het federale niveau worden bekokstoofd. Dat is de aangewezen methode om elke eigen dynamiek aan het Vlaamse bestuursniveau te ontnemen.

En dan, niet onbelangrijk, BHV. In het regeerakkoord van de Vlaamse regering uit 2004 stond het principe van de splitsing zonder prijs nog ingeschreven, maar een zuivere en correcte splitsing is het helaas niet geworden. Wel zien wij een onzuivere uitbreiding van Brussel. De remedie is erger dan de kwaal. Vandaag worden de fundamenteen gelegd om de Vlaamse toegevingen aan de Franstaligen, zowel inzake de splitsing van de kieskring als inzake de splitsing van het gerechtelijk arrondissement, grondwettelijk te betonnen. Dat betekent niet alleen dat dit niet meer ongedaan gemaakt kan worden zonder instemming van de Franstaligen, maar ook dat het tijdelijke karakter van de faciliteiten in die gemeenten, zoals de Vlamingen altijd hebben vooropgesteld, wordt opgeheven. De faciliteiten worden een definitief verworven recht.

Dat met de splitsing van BHV de zes faciliteitengemeenten deel zullen uitmaken van zowel de kieskring Brussel als de kieskring Vlaams-Brabant, is een slechtere regeling dan het zogenaamde inschrijvingsrecht uit de Egmontperiode. Elke drempel wordt weggeslagen en de Franstaligen kunnen in Vlaanderen voor

substantiële economies.

En ce qui concerne l'élection des Parlements des entités fédérées, la proposition bride l'autonomie de ces dernières: la simultanéité des élections demeurera possible et des coalitions majoritaires identiques pourront toujours être installées aux différents échelons. Ce dispositif prive l'administration flamande de toute possibilité de dynamique propre et là aussi, nous présentons un amendement pour parer ce risque de paralysie.

Nous n'obtenons pas une scission claire et nette de BHV, mais bien une extension déguisée de Bruxelles. Le remède est pire que le mal. Nous posons aujourd'hui les fondements qui permettront de bétonner dans la Constitution les concessions faites par les Flamands aux francophones, tant sur le plan de la circonscription électorale que sur celui de la scission de l'arrondissement judiciaire. Les facilités qui, à l'origine, avaient un caractère provisoire, se transforment à présent en un droit définitivement acquis. Les communes à facilités feront partie de l'arrondissement électoral de Bruxelles, mais aussi de celui du Brabant flamand. Cette solution est pire que le droit d'inscription qui date de l'époque du pacte d'Egmont. Les six communes sont fusionnées dans un canton électoral artificiel et deviennent une sorte de couloir électoral entre Bruxelles et la Wallonie. Le but de notre amendement est bien entendu de rayer ces éléments de la proposition.

La scission de l'arrondissement judiciaire s'accompagne de nombreuses facilités pour les francophones mais il n'y a pas de scission verticale du parquet et des tribunaux. En accordant une compétence égale aux tribunaux francophones et néerlandophones pour l'ensemble des communes de Hal-Vilvorde, on a littéralement

Franstalige Brusselse lijsten gaan stemmen in hun eigen gemeente. De zes gemeenten worden bovendien gebundeld in een eigen kunstmatig kieskanton en resulteren in een soort van electorale corridor tussen Brussel en Wallonië.

Dan wil ik het vandaag nog niet hebben over de splitsing van het gerechtelijk arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde, splitsing die gepaard gaat met tal van Franstalige faciliteiten, maar die niet voorziet in een verticale splitsing van zowel parket als rechtbanken. Door de Franstalige rechtbanken gelijk bevoegd te maken met de Nederlandstalige voor alle vijftig gemeenten van Halle-Vilvoorde, zijn letterlijk de voorstellen van Olivier Maingain gevolgd.

Met de splitsing van het gerechtelijk arrondissement wordt elke verdere evolutie naar een Vlaamse Justitie gehypothekeerd. Wij hebben verscheidene amendementen ingediend, om het betonen in de Grondwet van deze nefaste Vlaamse toegevingen inzake BHV te verhinderen. U kunt straks samen met ons de punten uit dit voorstel schrappen.

Ook de bepalingen van punt zeven van dit voorstel willen wij met één van onze amendementen schrappen. Daarin worden immers gemeenschapsbevoegdheden toegekend aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat is een zeer nefaste evolutie en tegelijk een precedent en een eerste stap naar de ontwikkeling van een Brusselse autonome entiteit naast Vlaanderen en Wallonië. Het Gewest Brussel als Franstalig gebied binnen Vlaanderen is dan ook de grote overwinnaar van de staatshervorming.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt een totaal en volledig gewest dat zelfs bevoegdheden zal hebben die de andere Gewesten niet hebben. Het definitief erkennen en versterken van Brussel als volwaardig derde Gewest heeft verregaande gevolgen voor de positie van Vlaanderen. Voortaan moet Vlaanderen het in communautaire discussies opnemen tegen twee opponenten: het Waals Gewest/Franse Gemeenschap enerzijds en een volledig door de francophonie overheerst volwaardig Brussels Gewest anderzijds. Steeds twee tegen één.

Collega's, ik kom tot mijn conclusie. De regering heeft geen meerderheid aan Vlaamse kant, maar heeft helaas wel Vlaamse lakeien bereid gevonden voor de aanzet van de zesde staatshervorming. Zoals dat bij elke staatshervorming in dit land het geval is geweest, komt een staatshervorming die extra – en dan nog beperkte – bevoegdheden overdraagt aan de deelstaten, er enkel als de Vlamingen er in ruil toegevingen voor doen.

De Franstaligen gebruikten ook deze keer een gemeenschappelijke strategie: een echte eigen-volk-eerst-mentaliteit. De communautaire akkoorden tonen duidelijk aan dat de Franstaligen de langlopende strategische doelstellingen van de PS dienen, ook na het uiteenvallen van het land. Denken wij maar aan de gedwongen BHV-splitsing die de fundamenteen legt voor een corridor tussen Brussel en Wallonië.

Tegenover die gemeenschappelijke Franstalige strategie, die verder denkt dan België, stonden de Vlaamse onderhandelaars. Zij stemden in met de staatshervorming met als hoofdbewegredenen uiteindelijk een regering te kunnen vormen. Dit gebeurde zonder enige

repris les propositions de M. Maingain. Toute évolution vers une justice flamande est rendue impossible. Nous avons présenté plusieurs amendements pour éviter que ces concessions ne soient ancrées dans la Constitution.

Un autre amendement que nous avons présenté tend à abroger la disposition accordant des compétences communautaires à la Région de Bruxelles-Capitale, qui constitue une première étape vers le développement d'une entité bruxelloise autonome. La Région bruxelloise sort en fait grand vainqueur de la réforme de l'État. Désormais, la Flandre devra affronter deux adversaires dans le cadre des discussions communautaires: la Région wallonne et une Région bruxelloise à part entière sur laquelle les francophones règnent en maître.

Le gouvernement ne dispose pas d'une majorité du côté flamand, mais il a trouvé des laquais flamands disposés à préparer la sixième réforme de l'État, qui consiste comme toujours à faire des concessions en échange du transfert de compétences limitées. Les francophones se sont retranchés derrière une stratégie à long terme du PS, tandis que les négociateurs flamands n'ont consenti à la réforme de l'État que pour pouvoir enfin former un gouvernement.

Le Vlaams Belang continuera à mettre en garde la population. Nous combattons la réforme de l'État avec tous les moyens du bord et voterons aujourd'hui résolument contre cette proposition. Cette réforme institutionnelle ne sert en effet pas à moderniser l'État mais uniquement à permettre la survie de la Belgique.

langetermijnstrategie en zonder enige voorbereiding op de splitsing van het land.

Integendeel, zij stemden in met een lange reeks toegevingen en tactische vergissingen, om toch maar aan een Belgische regering te geraken, daarbij opgejaagd door economische en bankencrisis, en door de baardgroei van Koen Fillet. Terwijl langs Vlaamse kant eigenlijk alle politieke concurrenten van het Vlaams Belang dachten dat zij op, wat zij zelf noemden, “een constructieve manier” aan een oplossing werkten voor de politieke blokkering van het land door het vormen van een nieuwe regering met een staatshervorming, was dit alles voor de Franstaligen slechts een tussenstapje. Alles staat voor hen immers in een heel ander teken, namelijk in het teken van tijd winnen. Tijd winnen om de transfers te laten voortduren en tijd winnen om ondertussen Wallonië en Brussel in een tegen Vlaanderen gerichte positie te brengen en voor te bereiden op de onvermijdelijke splitsing van het land.

Het Vlaams Belang zal u blijven waarschuwen tegen wat vandaag gebeurt. Wij zullen deze staatshervorming met alle beschikbare parlementaire middelen bestrijden en vandaag met overtuiging tegen dit voorstel stemmen. Deze staatshervorming dient immers niet om deze Staat een moderne structuur te bezorgen, maar enkel om België te laten overleven.

04.10 Catherine Fonck (cdH): Monsieur le président, messieurs les ministres, chers collègues, le texte dont nous discutons aujourd'hui rend possible cette sixième réforme de l'État en exécutant l'accord politique intervenu entre les huit partis de la majorité institutionnelle. Reconnaissons-le, les huit partis respectent leur engagement! Les huit partis assument leurs responsabilités à la suite des accords intervenus. Si l'ouverture de la sixième réforme de l'État est rendue possible, c'est grâce à la disposition transitoire de l'article 195.

Lors de nos débats, certains collègues considéraient que l'article 195 n'était pas révisable. C'est ce que j'ai entendu en commission et encore ici ce jour. Il est révisable! Nous ne sommes pas en 2010! Nous ne refaisons pas le débat de 2010! L'histoire ne commence pas aujourd'hui!

L'article 195 est ouvert à révision. On l'utilise, mais pas n'importe comment ni pour faire n'importe quoi. Nous le modifions dans un but très précis, de façon transparente et avec de sérieuses balises.

Ces balises, c'est d'abord qu'il s'agit d'une disposition transitoire. On ouvre; on ferme! Ensuite, la liste des articles que l'on peut changer est inscrite. C'est donc bien de façon tout à fait transparente que cela se fait. Enfin, c'est également assorti d'un verrou supplémentaire, puisque le vote de cette disposition transitoire nécessite une majorité des deux tiers et, quand le parlement révisera les articles visés, il faudra une deuxième fois une majorité des deux tiers. Il s'agit donc de deux majorités successives aux deux fois deux tiers. C'est balisé de manière stricte, très stricte même. C'est du travail sérieux avec de solides garanties.

Bien sûr, à travers tous nos débats, certains partis ne sont pas d'accord sur le contenu. C'est évidemment leur droit mais je ne peux m'empêcher de relever qu'ils en profitent à nouveau pour dresser une

04.10 Catherine Fonck (cdH): De tekst die wij nu bespreken, maakt een zesde staatshervorming mogelijk, alsook de uitvoering van het institutioneel akkoord tussen de acht partijen, dankzij de overgangsbepaling in artikel 195. Sommige collega's beweren dat dit artikel niet voor herziening vatbaar was. Dat klopt niet. Maar wij doen er uiteraard niet zomaar mee wat wij willen; het betreft een overgangsbepaling.

Ten slotte werd er voor een extra dubbele grendel gezorgd, want de overgangsbepaling moet met een tweederdemeerderheid worden goedgekeurd en voor de herziening van de desbetreffende artikelen is eveneens een tweederdemeerderheid vereist.

Een en ander is dus zeer strikt afgebakend.

Sommige partijen zijn het vanzelfsprekend niet eens met de inhoud. Dat is hun goed recht. Maar ze maken van de gelegenheid gebruik om een Gemeenschap tegen de andere op te zetten en te poneren dat dit

communauté linguistique contre l'autre, disant que cette proposition ne servirait les intérêts que d'une communauté. Il est vrai que certains points étaient plutôt demandés par les néerlandophones. Il est vrai que certains points étaient plutôt demandés par les francophones. Toutefois, la majorité des points sont d'intérêt général pour l'ensemble des citoyens et dépassent le clivage communautaire. Pour n'en citer que quelques-uns, c'est le droit aux allocations familiales, le renouveau politique ou encore les compétences des Régions en matière de province.

Je conclurai ici, monsieur le président, messieurs les secrétaires d'État, chers collègues. Comme je le disais, nous n'en sommes qu'au coup d'envoi de cette sixième réforme de l'État qui doit nous amener vers une métamorphose de notre pays et, surtout, vers plus de pacification et de stabilisation de la Belgique.

Nous plaçons pour que le fil conducteur de nos futurs travaux soit la recherche du maximum d'efficacité dans l'articulation et la répartition des compétences, au plus grand bénéfice de tous les citoyens.

Ce coup d'envoi de la sixième réforme de l'État est aussi, chers collègues, la preuve qu'il est encore possible en Belgique d'arriver à des accords équilibrés et respectueux de chacun.

04.11 Muriel Gerken (Ecolo-Groen): Monsieur le président, chers collègues, je n'entrerai pas dans les dimensions techniques développées par mon collègue Stefaan Van Hecke. Je voudrais resituer le moment que nous vivons dans le cadre de cette sixième réforme institutionnelle, importante pour l'avenir de l'État belge et surtout pour l'avenir de nos citoyens, de manière à permettre équité, égalité, solidarité et respect entre Régions et Communautés.

Cette réforme institutionnelle a été demandée d'abord par l'ensemble des partis flamands, puis sollicitée conjointement par les partis francophones à l'issue de plus de 550 jours de discussions. Elle est née sur base d'un accord sur un projet de réforme institutionnelle soutenu par huit partis: les six partis du gouvernement fédéral actuel plus Ecolo et Groen.

C'est dans ce contexte que nous soutenons la modification telle que proposée de l'article 195 de la Constitution, article qui définit le processus de modification de la Constitution. C'est en tant que Constituant que nous agissons aujourd'hui, en respectant les objectifs qui ont justifié l'ouverture à révision de cet article avant les dernières élections, en limitant cette modification à la période nécessaire pour la réforme institutionnelle profonde que nous réaliserons.

Nous voulons une réforme institutionnelle qui ait du sens, qui résulte des accords obtenus. Nous voulons des modifications d'articles de la Constitution qui sont nécessaires pour concrétiser cette réforme institutionnelle. Certains articles n'ont cependant pas été ouverts à révision; il est donc nécessaire de recourir au mécanisme 195 pour poursuivre la tâche.

Monsieur Weyts, il est vrai qu'Ecolo s'oppose à une modification de l'article 195 qui permettrait une révision permanente de la Constitution. Ecolo refuse aussi de participer à une dynamique impliquant une opposition permanente entre Communautés et

voorstel louter de belangen van één Gemeenschap zou dienen. De meeste punten dienen echter het algemeen belang en komen alle burgers ten goede.

Deze zesde staatshervorming staat nog maar in de startblokken. Voor ons moet er gestreefd worden naar maximale doeltreffendheid wat de bevoegdheidsverdeling betreft. Dit vertrekpunt bewijst alvast dat er in ons land nog evenwichtige akkoorden kunnen worden bereikt waarin eenieder aan zijn trekken komt.

04.11 Muriel Gerken (Ecolo-Groen): Deze institutionele hervorming was een eis van alle Vlaamse partijen en later hebben de Franstalige partijen zich daarbij aangesloten. Zij is een uitvloeisel van een ontwerp tot institutionele hervorming dat werd gesteund door de zes partijen van de huidige federale regering, plus Ecolo en Groen.

Het is in die context dat wij de voorgestelde wijziging van artikel 195 van de Grondwet steunen, met dien verstande dat ze beperkt wordt tot de periode die wij nodig zullen hebben om een grondige staatshervorming door te voeren.

Wij willen een institutionele hervorming op grond van de akkoorden die werden bereikt. Een aantal artikelen werd evenwel niet voor herziening vatbaar verklaard. Daarom moet artikel 195 gewijzigd worden.

Mijnheer Weyts, het klopt dat Ecolo gekant is tegen een wijziging van artikel 195 die het mogelijk zou maken de Grondwet op eender welk moment te

Régions.

La voie choisie est donc celle qui rencontre nos préoccupations prioritaires actuelles, c'est-à-dire nous consacrer au respect des droits des citoyens, à leur accès à la justice où qu'ils soient sur notre territoire, à la reconnaissance de Bruxelles comme Région à part entière, ainsi qu'à son juste financement. Nous voulons nous consacrer au renouveau politique, à la réforme du Sénat, au transfert des compétences telles que prévues dans les accords, avec financement de ces transferts et de l'État fédéral.

Ce sont pour nous des combats prioritaires; dès lors, nous soutenons et nous nous inscrivons dans le cadre strict de cette nécessaire révision de l'article 195.

04.12 Olivier Maingain (FDF): Monsieur le président, messieurs les secrétaires d'État, chers collègues, il n'est pas étonnant que la première étape d'une réforme de l'État, telle que conçue par l'accord institutionnel, commence par une monstruosité juridique, un tour de passe-passe qui s'apparente à une véritable fraude constitutionnelle. Je vous en ferai la démonstration.

Il est vrai que je prends un certain plaisir – je réponds tout de suite en cela à M. Van Hecke – à relire les travaux préparatoires des déclarations successives de révision de la Constitution. M. Van Hecke nous a dit: "Quand on cite des propos des déclarations de 2003 et 2007, c'est de l'archéologie constitutionnelle. Avec quoi venez-vous! Ce n'est plus pertinent!". Comme si un processus constitutionnel – et c'est sans doute ce qui fait notre différence – était une sorte d'instantané que l'on n'apprécie qu'au regard d'exigences politiques d'un moment, alors que le principe même de la Constitution est de préserver la stabilité et la permanence des institutions sur le très long terme!

Si des voix autorisées, tant en 2003 qu'en 2007, ont dit toutes leurs craintes quant à l'entame d'une révision de l'article 195, ce n'est pas pour aujourd'hui les considérer comme étant des vieilles lunes ou alors il faut considérer que ceux-là mêmes qui s'exprimaient ne savaient pas de quoi ils parlaient.

J'ai encore la faiblesse de croire que si l'ancien président du Sénat, Armand De Decker, a dit que réviser l'article 195 était une régression démocratique – c'est un homme d'une longue expérience parlementaire –, c'est qu'il prévoyait bien tous les dangers d'une modification de cet article.

En effet, l'article 195 est le garant de la stabilité de l'État. Il est l'assurance de ne pas se précipiter dans n'importe quelle aventure institutionnelle et dans n'importe quelle instabilité permanente. En somme, la révision de l'article 195 équivaut à un engagement dans cette voie confédérale que souhaitent d'aucuns. C'est bien cela la menace!

Le professeur Delpérée doit sans doute beaucoup se tortiller pour se justifier. Je signale, monsieur Van Hecke, qu'on a fait la même déclaration de révision en 2010 qu'en 2007, exactement la même, notamment parce que le gouvernement était en affaires courantes et

herzien. Ecolo weigert ook mee in een dynamiek te stappen waarin de Gemeenschappen en de Gewesten onophoudelijk met elkaar in confrontatie treden.

De weg die wordt ingeslagen, is dus die welke tegemoetkomt aan onze voornaamste bekommernissen op dit ogenblik. We hechten dan ook onze goedkeuring aan deze noodzakelijke herziening van artikel 195, weliswaar binnen het strikte kader dat werd vastgelegd.

04.12 Olivier Maingain (FDF): Het hoeft geen verwondering te wekken dat de eerste etappe van een staatshervorming zoals die in het institutioneel akkoord werd opgevat begint met een juridische draak, die veel weg heeft van constitutionele fraude.

Volgens de heer Van Hecke bedrijft wie er de voorbereidende werkzaamheden van de opeenvolgende verklaringen tot herziening van de Grondwet op naleest, institutionele archeologie! Alsof de Grondwet niet net de bedoeling heeft het voortbestaan van de instellingen te vrijwaren!

Vanuit gezaghebbende hoek werd zowel in 2003 als in 2007 het grootste voorbehoud gemaakt bij een mogelijke herziening van artikel 195. Men kan vandaag niet doen of men toen niet wist waarover men het had. Toen Armand De Decker stelde dat de herziening van artikel 195 voor de democratie een stap achteruit betekende, is dat omdat hij inzag welke gevaren een wijziging van dat artikel inhield.

Artikel 195 staat immers garant voor de stabiliteit van de Staat. De herziening ervan is een nieuwe stap in de richting van het confederale model waar sommigen van dromen.

Mijnheer Van Hecke, ik wijs u erop dat de verklaring tot herziening

qu'un gouvernement en affaires courantes ne peut pas se permettre de modifier la liste des articles soumis à déclaration de révision.

Que disait le professeur Delpérée, sénateur par ailleurs?

(...): (...)

04.13 Olivier Maingain (FDF): Je ne dis pas que vous êtes Delpérée, bien entendu! Je ne voudrais pas vous faire soit cet honneur, soit cette injure selon le point de vue. Il revient à chacun de choisir!

Le professeur Delpérée disait qu'il ne voulait pas d'un *snelrecht* constitutionnel, c'est-à-dire ce que l'on fait exactement dans le cas présent. Il invitait le préconstituant à ne pas mettre le doigt dans la déclaration de révision de l'article 195 pour ne pas courir le risque du *snelrecht* constitutionnel auquel nous sommes confrontés.

Aujourd'hui, dans *La Libre Belgique*, Francis Delpérée tente de répondre et de se justifier. C'est plaisant d'ailleurs! Tout d'abord, il dit: "Silence" à Vincent de Coorebyter; "Vous n'êtes pas constitutionnaliste! Vous n'avez pas droit au chapitre", comme si, évidemment, tout citoyen qui n'est pas constitutionnaliste ne peut pas s'intéresser au fait de savoir si on garantit la pérennité d'une Constitution, mais c'est le côté un peu professoral du cher sénateur Delpérée, qui n'aime pas qu'on lui rappelle certaines vérités!

Ensuite, il dit à son successeur à la chaire de droit constitutionnel de l'UCL: "Silence, Verdussen, vous avez juste le droit d'entendre ce que moi, je vous dis, parce que je reste votre maître et que vous ne pouvez pas encore vous émanciper de mon enseignement".

(...): (...)

04.14 Olivier Maingain (FDF): Laissez-moi le plaisir d'apprécier ce moment particulier où je rappelle quelques auteurs!

J'ignore si Francis Delpérée sortira prochainement une nouvelle édition de son traité constitutionnel et je ne sais pas ce qu'il pourra écrire à propos de ces variations sur l'article 195, mais il aura, en tout cas, quelques difficultés à se citer lui-même alors que, généralement, c'est un exercice dans lequel il excelle!

Je ne saurais trop dire à quel point on s'engage dans une fraude constitutionnelle et je vais vous en faire la démonstration simple.

À quoi sert-il de voter encore une déclaration de révision de la Constitution si, à chaque fois, il suffit de déclarer révisable un seul article de ladite Constitution, le 195, et d'y introduire systématiquement une disposition transitoire dans laquelle on reprend tous les articles que l'on a envie de réviser?

Voilà le 'truc du trucage' ou, plus exactement, le 'trucage du truc'. Voilà ce que j'appelle la fraude constitutionnelle. Il est évident que c'est vider l'article 195 de sa portée que de recourir à ce trucage, et vous le savez tous! On se tortille, on dit que cela ne durera que le

van 2010 identiek is aan die van 2007, met name omdat een regering van lopende zaken de lijst van de voor herziening vatbaar verklaarde artikelen niet kan wijzigen.

Wat zei professor Delpérée toen?

04.13 Olivier Maingain (FDF): Hij stelde dat hij niet met 'constitutioneel snelrecht' kon leven. En daar bezondigt men zich hier net aan! Vandaag tracht Francis Delpérée zich in *La Libre Belgique* te rechtvaardigen. Ten eerste zegt hij aan Vincent de Coorebyter dat die moet zwijgen, omdat hij geen grondwetspecialist is. Alsof een gewone burger geen interesse zou mogen tonen voor het voortbestaan van de Grondwet!

Ten tweede moet zijn opvolger als professor grondwettelijk recht aan de UCL ook zijn mond houden, omdat professor Delpérée zelf toch zijn leermeester blijft!

04.14 Olivier Maingain (FDF): Francis Delpérée zal voortaan moeite hebben om zichzelf te citeren, terwijl dat net iets is waarin hij excelleert.

Wij wagen ons aan een vorm van grondwetsschennis. Waartoe dient het om een verklaring tot herziening van de Grondwet goed te keuren als het gewoon volstaat om één artikel van die Grondwet (artikel 195) voor herziening vatbaar te verklaren en aan dat artikel een overgangsbepaling toe te voegen waarin alle artikelen worden vermeld die men wil herzien? Op die manier wordt artikel 195 uitgehold.

Men beweert dat men zich heeft ingedekt; nood breekt wet, heet

temps d'une législature; on dit avoir pris des garanties en prévoyant l'adoption de la proposition de révision à la majorité spéciale; on dit que nécessité fait loi, que l'on a un si bon accord! Nous en reparlerons le moment venu.

Déjà à propos de modestes circulaires, lorsque Mme Milquet dit que la loi prime sur les circulaires, le secrétaire d'État rétorque immédiatement que ce sont les circulaires qui priment sur la loi. Ce problème n'est toujours pas résolu. C'est vous dire combien l'accord a été longuement élaboré, avec précision et rigueur, si le débat sur le problème de l'emploi des langues sur les convocations électorales n'est toujours pas réglé! En effet, un ministre du gouvernement fédéral gardien de la loi fédérale en matière d'emploi des langues déclare que la primauté est donnée à la loi alors que le secrétaire d'État déclare que la primauté est donnée aux circulaires. On pourrait encore citer d'autres exemples. Mais nous reparlerons de la question lorsque vos textes nous seront soumis.

Bref, vous vous tortillez pour justifier l'injustifiable car vous savez parfaitement que vous allez droit dans le mur!

En commission, M. Wathelet a pris la précaution de dire que l'on pouvait se permettre de réviser plusieurs fois sous la même constituante la même disposition constitutionnelle. Il s'agit-là d'un enseignement tout à fait nouveau! On n'a jamais connu, au cours d'une même constituante, une même disposition constitutionnelle ayant fait l'objet de plusieurs modifications. Je me permets de vous rappeler ici qu'une disposition, cela peut être une phrase d'un article de la Constitution.

Vous avez dit que cela pouvait permettre de corriger des erreurs.

04.15 Melchior Wathelet, secrétaire d'État: (...)

04.16 Olivier Maingain (FDF): L'article 41 a été modifié deux fois dans des alinéas différents. Si vous ignorez ce qu'est une disposition constitutionnelle, le Pr. Delpérée vous l'expliquera.

04.17 Melchior Wathelet, secrétaire d'État: (...)

04.18 Olivier Maingain (FDF): Quand il disait, en 2007, qu'il ne faut pas faire de *snelrecht*, il était excellent. L'inconstance peut arriver, même à un éminent constitutionnaliste, surtout quand il est en contradiction avec ses propres écrits.

Vous allez être confronté à un problème. Je vous ai demandé, dans un souci de cohérence, de nous donner tous les textes d'application de cette disposition transitoire du 195 afin d'examiner la conformité entre les textes d'application et cette nouvelle disposition. Vous vous en êtes bien gardé! D'ailleurs, la transparence n'est pas ce qui caractérise cette réforme de l'État, c'est le moins que l'on puisse dire. On pourrait reprendre beaucoup d'aspects de vos accords pour démontrer qu'ils manquent vraiment de transparence et qu'il faut sans doute chercher encore aujourd'hui des solutions à un certain nombre de problèmes que vous n'avez pas encore traités. Nous vérifierons cela avec les textes en main.

Vous nous annoncez que la disposition transitoire du 195 ne vous

het. U wringt zich dus in allerlei bochten om het onverdedigbare te verdedigen.

De heer Wathelet is zo voorzichtig geweest in de commissie-vergadering te verklaren dat een grondwetgevende vergadering dezelfde grondwetsbepaling verschillende keren kan herzien. Dat is iets nieuws!

04.16 Olivier Maingain (FDF): Artikel 41 werd twee keer herzien, in verschillende leden.

04.18 Olivier Maingain (FDF): Professor Delpérée zei in 2007 dat er niet aan constitutioneel snelrecht mocht worden gedaan. Zelfs een vooraanstaand grondwet-specialist laat zich wel eens betrappen op inconsequentie!

Deze staatshervorming wordt niet bepaald gekenmerkt door transparantie!

U zegt ons dat de overgangsbepaling in artikel 195 voor u niet volstaat en dat ze, zelfs als dit voorstel vandaag wordt goedgekeurd, nog altijd kan worden herzien tijdens de

suffit pas et que, même si on la vote aujourd'hui – c'est ce que vous avez dit en commission –, on pourra encore la modifier pendant la constituante. Vous avez la 'révisionite' aiguë! Rassurez-vous, cela se soigne! Réviser la Constitution n'est pas un acte de boucherie, c'est un acte de microchirurgie d'une rigueur et d'une précision qui est unique et définitif! Vous n'allez pas pouvoir revenir modifier la disposition transitoire du 195 à satiété à chaque fois que vous découvrirez votre incohérence sur le plan juridique. C'est cela que vous nous annoncez! Je peux vous dire que vous êtes en train d'introduire le *snelrecht* dans le *snelrecht*, c'est-à-dire sans doute les errances constitutionnelles que nous n'aurons jamais connues depuis que je siége dans cette assemblée. Et j'ai déjà suivi quelques travaux d'une constituante!

Au nom du groupe MR, je l'avais dit, tant en 2007 qu'en 2010, monsieur Van Hecke. Vous ne serez donc pas surpris de ma constance et de ma cohérence. Depuis lors, certains ont changé, mais pas moi.

J'avais dit à propos de l'article 195: "À supposer même que l'article 195 soit révisé au cours de la prochaine législature constituante, il ne serait pas constitutionnellement concevable que la nouvelle procédure qui serait issue de la révision de l'article 195 s'applique déjà au cours de la prochaine législature. Cela signifie que l'on ne pourrait pas, par une procédure de révision adaptée – ce que vous faites en l'occurrence – réviser, durant la prochaine législature, ce qui n'a pas été soumis à révision par l'actuelle déclaration."

Voilà ce qu'était la constance, la cohérence et le refus de ce que vous faites aujourd'hui, c'est-à-dire une fraude à la Constitution! On comprend dès lors en effet les propos de ceux qui, dans *Le Vif/L'Express*, comme le Pr. Verdussen, Vincent de Coorebyter et le Pr. Senelle, disent: "Cette dégradation de nos institutions ne fera que précipiter la fin du pays." C'est là le plus grand danger de votre réforme de l'État et de cette procédure expresse; c'est que vous créez le précédent qui permettra à tous les aventuriers institutionnels de venir, à chaque fois, avec une procédure qui ne respectera plus la continuité, la permanence de la Constitution. Vous ouvrez bien la voie aux séparatistes et aux confédéralistes, ce que je me refuse à faire!

04.19 Jean Marie Dedecker (LDD): Mijnheer de voorzitter, collega's, er is hier vandaag toch iets merkwaardigs aan de hand.

Ik ben een beetje verwonderd over de selectieve benadering van de bespreking van de wetten vandaag. Het is een dag van rouw. U hebt terecht het schema voor de bespreking vandaag gewijzigd en een aantal wetten en het vragenuurtje weggelaten.

En nu moeten wij hier net het belangrijkste element, de wijziging van de Grondwet, in galop bespreken. Op een dag dat wij bezig zijn met andere emoties, moeten wij hier heel snel grondwettelijk recht bespreken. Ik ben verontwaardigd.

Ongeveer drie weken geleden hebben wij hier over een resolutie gedebatteerd met betrekking tot de wijziging van de Grondwet in Hongarije. Men zei dat Viktor Orban een ontzettende dictator was

zittingsperiode. U zal de overgangsbepaling in artikel 195 niet telkens kunnen wijzigen wanneer u tegen uw eigen juridische incoherentie aanloopt.

Namens de MR-fractie verklaarde ik toen dat, zelfs in de veronderstelling dat artikel 195 tijdens de volgende grondwetgevende zittingsperiode zou worden herzien, het uit een constitutioneel oogpunt niet denkbaar zou zijn dat de nieuwe procedure, die het resultaat is van de herziening van artikel 195, tijdens de volgende zittingsperiode al van toepassing zou zijn. Dat betekent dat men tijdens de volgende zittingsperiode niet via een aangepaste herzieningsprocedure – en dat is wat u nu doet – tot een herziening zou kunnen overgaan van wat niet door de huidige verklaring voor herziening vatbaar werd verklaard. Dat was en is mijn standpunt!

Vandaag pleegt u grondwetsfraude en ik heb dus alle begrip voor professor Verdussen, de heer de Coorebyter en professor Senelle die in *Le Vif/L'Express* verklaren dat deze aantasting van onze instellingen het einde van het land alleen maar sneller dichterbij zal brengen. U zet de deur open voor alle institutionele avonturiers, voor de separatisten en de confederalisten en ik weiger daarin mee te gaan!

04.19 Jean Marie Dedecker (LDD): Je m'étonne de la sélectivité avec laquelle les lois sont débattues. Aujourd'hui est une journée de deuil et l'ordre du jour de nos travaux a, à juste titre, été modifié à la suite des événements, mais il est honteux de constater que le point essentiel de l'ordre du jour, à savoir la révision d'un article de la Constitution, doit néanmoins être bouclé aujourd'hui même à la hussarde. J'en suis profondément indigné.

omdat hij in het Hongaarse parlement op zich een tweederde meerheid heeft en de Grondwet wijzigt. Hij was bijna de Kabila van het moment.

Wat doen wij hier nu op een drafje? Wij zullen onze Grondwet wijzigen, tegen alle grondwettelijke regels in. Want, wat heeft de Constituante gedaan, mijnheer Doomst, toen zij de Grondwet opstelde? Zij zei dat het geen vodge papier was.

Ik kom nog terug op dat vodge papier, want u moet dat ergens in het collectief geheugen van CD&V hebben.

De Constituante heeft toen gezegd dat er over een wijziging van de Grondwet nog altijd een verkiezing moest gaan. Dat was de bedoeling, mijnheer De Croo. Men stelt artikels in wijziging, die dan worden veranderd, waarna ze opnieuw worden voorgelegd aan de kiezer. Dat is onze Grondwet.

Ik heb niets tegen het voorleggen van de artikels ter wijziging. Ik heb tijdens de vorige legislatuur nagenoeg de hele Grondwet in herziening gesteld. U hebt dat toen niet goedgekeurd, want men was toen bang dat iets zou gebeuren.

Er is nu evenveel angst. Nu moet het op een drafje gebeuren, want bij de nieuwe verkiezingen van 2014 – groot vraagteken of ik er nog bij zal kunnen zijn – zou er wel eens een tsunami kunnen komen van andere Vlamingen die nog een beetje verder zouden durven gaan dan wat er hier nu gebeurt.

U zult het nu niet alleen over artikel 195 hebben. In principe verkracht u ook artikel 187 van de Grondwet, dat zegt dat de Grondwet noch geheel, noch ten dele kan worden geschorst. En wat gebeurt er vandaag in dit Parlement?

In principe schorst u de Grondwet. U heft de grendels op om een aantal artikels te veranderen en als die artikels dan veranderd zijn, gaat u de grendels terug installeren, zodanig dat er achteraf niets kan gewijzigd worden.

En er moet nogal wat gewijzigd worden. Ik zal het daarover niet hebben, ik zal het heel kort houden. Het gaat over het afzien van belangenconflicten voor de transfers. U houdt de transfers in stand, ze worden in de Grondwet gegoten en er mag daaraan niets gebeuren, want een herziening zal moeten gebeuren volgens de oude grendels. Het gaat over het betonneren van het gerechtelijk arrondissement Brussel, met buitenissige voordelen voor de Franssprekenden in Vlaams-Brabant. Het gaat over het samenvallen van alle verkiezingen. En dit wordt dan gebetonneerd. De Vlaming staat vandaag de dag in zijn onderbroek op de markt in Halle en merkt nog steeds niet dat hij uitgekleeft wordt.

Wat gebeurt er hier eigenlijk? U gaat de regels van het spel wijzigen en daarna de oude regels terug installeren. Het zijn precies twee voetbalploegen die voor de match afspreken dat ze voor deze match het penaltypunt op vier meter gaan leggen in plaats van op negen meter, dat ze een Vlaming in het doel gaan zetten, dat hij niet te veel mag bewegen en dat ze goals gaan maken.

Notre Parlement s'apprête à modifier la Constitution au mépris de toutes les règles constitutionnelles. La Constituante stipule en effet qu'un scrutin doit précéder toute révision de la Constitution. Le Parlement est habilité à déclarer des articles de la Constitution ouverts à révision, mais ce n'est qu'après l'organisation d'élections que le Parlement suivant peut s'atteler à la tâche. Je n'ai rien contre la proposition d'articles à modifier et sous la précédente législature, j'ai voulu ouvrir pratiquement tous les articles de la Constitution à révision, sans être malheureusement suivi par la majorité qui redoutait que des changements fondamentaux ne soient apportés. À présent, le moment est manifestement venu d'agir et au grand galop de surcroît parce qu'aux prochaines élections de 2014, un tsunami pourrait bien déferler sur le pays, un tsunami de flamands voulant aller beaucoup plus loin dans les réformes.

Le Parlement va modifier l'article 195 de la Constitution et violer dans la foulée l'article 187. Cet article stipule que la Constitution ne peut être suspendue en tout ni en partie. Or, c'est précisément ce que nous nous apprêtons à faire ici aujourd'hui.

Le Parlement a en effet en mains les verrous lui permettant de modifier un certain nombre d'articles et après cette modification, il replacera les verrous de manière à ce que ses successeurs ne puissent plus rien changer. Les modifications concernent l'abandon des conflits d'intérêts pour les transferts. Ces transferts sont maintenus et ancrés dans la Constitution parce qu'une révision de ceux-ci devra se faire ultérieurement en utilisant les anciens verrous. Il s'agit aussi de "bétonner" l'arrondissement judiciaire de Bruxelles, avec des avantages extravagants pour les

Dit gebeurt hier vandaag in dit Parlement. Wel, daarvoor ben ik beschaamd. Ik ben niet beschaamd voor het feit dat de grondwetsartikelen allemaal in herziening worden gesteld. Wij zouden er beter eens over discussiëren, maar dan ook werkelijk, zoals onze Constituante gezegd heeft, en het de volgende keer voorleggen aan de kiezer, zoals de Grondwet het voorschrijft. Maar dat doen wij hier niet.

Mijnheer Doomst, ik zal uw geheugen oprissen. Ik wil het hebben over 11 oktober 1978. Toen stond hier een man van één miljoen stemmen, de heer Tindemans. De heer De Croo weet dat nog, ik denk dat hij de enige in de zaal is die het meegemaakt heeft. Misschien zijn er nog anderen. De heer Tindemans stond hier en het ging over het Egmontpact. Er was discussie, het ging over artikel 195 en er waren opmerkingen van de Raad van State. De heer Cools en de Franstaligen zeiden toen dat men geen rekening moest houden met die opmerkingen van de Raad van State.

De heer Tindemans is het hier toen afgestapt en hij heeft toen de historische woorden gesproken: "U hebt als Staat de Grondwet te eerbiedigen, zo wil het de traditie in ons land. Laat u dat prerogatief niet ontnemen! Laat het Parlement niet ontcrachten tot een puur ornament zoals in totalitaire regimes!" Mijnheer Doomst, uw grote roerganger met één miljoen stemmen heeft dat toen gezegd.

Weet u wat hij toen gedaan heeft? Hij zei er nog iets bij: "De Grondwet is geen vodge papier!". En hij is naar de Koning gegaan. Wat u nu doet, is van de Grondwet een vodge papier maken.

francophones du Brabant flamand. Il s'agit de faire coïncider l'ensemble des élections et de bétonner ce principe dans la Constitution.

Tout cela me fait penser au 11 octobre 1978 et au premier ministre de l'époque, Léo Tindemans, l'homme au million de voix. À l'époque, on discutait aussi de l'article 195 au sujet duquel le Conseil d'État avait formulé des remarques. Monsieur De Croo, vous étiez déjà là. Lorsque M. Cools et les francophones ont déclaré qu'il ne fallait pas tenir compte de ces remarques, il s'est rendu chez le Roi pour lui présenter la démission du gouvernement. Il a d'abord prononcé à la tribune ces paroles historiques: "En tant qu'État, vous devez respecter la Constitution, ainsi le veut la tradition dans notre pays. Ne vous laissez pas retirer cette prérogative! Ne laissez pas le Parlement s'affaiblir jusqu'à ne plus être qu'un simple ornement comme dans les régimes totalitaires! La Constitution n'est pas un chiffon de papier!".

Or aujourd'hui, ce Parlement fait de la Constitution un chiffon de papier.

04.20 Michel Doomst (CD&V): Mijnheer Dedecker, de Raad van State zal zich uiteraard over de herziene grondwetsartikelen kunnen uitspreken. Wij zullen horen wat het advies van de Raad van State is. Wij zullen de artikelen daaraan onderwerpen. Dat is geen enkel probleem. U vergelijkt twee zaken die niet met elkaar te vergelijken zijn. Wij zullen het correct doen. De Raad van State zal zich kunnen uitspreken. Daarover is er toen discussie geweest.

04.21 Jean Marie Dedecker (LDD): Mijnheer Doomst, u hebt mij slecht begrepen. U woont toch in de Rand? U zou het in principe dus allemaal moeten weten.

Het spijt mij om vandaag dit woord te gebruiken, maar jullie zijn hier en nu de Grondwet aan het verkrachten, om tegemoet te komen aan nieuwe regels van de Franstaligen en dan terug te keren naar het woord dat zo goed kent: de grendels. U gaat nu de transfers naar Wallonië betonnen. Later zal men die nooit meer kunnen veranderen, om maar een voorbeeld te geven. Het gaat ook over uw gerechtelijk arrondissement. Dat is niet grondwettelijk.

04.20 Michel Doomst (CD&V): Le Conseil d'État pourra bien entendu se prononcer sur les articles revus de la Constitution. Nous procéderons de façon tout à fait correcte. La comparaison établie par M. Dedecker n'a donc aucun sens.

04.21 Jean Marie Dedecker (LDD): M. Doomst devrait quand même se rendre compte de ce qui se trame ici. On foule aujourd'hui aux pieds la Constitution pour permettre aux francophones d'instaurer de nouvelles règles qui seront ensuite verrouillées. Les transferts vers la Wallonie sont ainsi 'bétonnés'. On ne pourra plus jamais les modifier par la suite. Ceci est anticonstitutionnel.

04.22 Melchior Wathelet, secrétaire d'État: Monsieur le président, je serai court, étant donné que le vote de ce jour est extrêmement important, mais encore insuffisant. Il s'agit d'une étape, d'un point de départ.

Parfois, nos débats me laissent l'impression que certains oublient le contenu de l'article 195, article révisable. Ce que nous faisons, c'est le réviser. Dire que cette manière d'agir est contraire à la Constitution, cela dépasse tout ce que j'ai entendu jusqu'à présent! À certains moments, j'ai le sentiment que nous ne tenons pas le même raisonnement juridique!

M. Maingain nous reproche de ne pas le réviser en totale transparence, mais il est absent quand on veut lui répondre. Si l'on ne peut se montrer transparent au parlement, où peut-on l'être? Oui, nous le faisons en toute transparence, à tel point que nous agissons de manière transitoire, limitée dans le temps, en listant de manière exhaustive les articles concernés dans la disposition transitoire insérée dans la Constitution, en indiquant pourquoi nous le faisons. Comment être plus transparent?

Ensuite, M. Maingain a développé la théorie selon laquelle le fait de réviser un article révisable empêche d'y toucher ultérieurement. C'est original! Après la révision d'un article, si l'on constatait une anomalie, une erreur, un excès de modification, on ne pourrait plus y toucher! On devrait attendre de rouvrir un article à révision pour la législature suivante avant de réparer l'erreur commise par le Constituant? Ce serait une manière très originale de travailler.

Il est clair que cette modification de l'article 195 n'empêche pas d'autres modifications à l'avenir. Vous dire si ce sera nécessaire, j'en suis incapable, évidemment! Mais je puis vous affirmer que cela ne l'empêche pas d'être revu à nouveau.

Il est selon moi, inimaginable qu'après avoir été modifié, un article ne puisse plus faire l'objet d'une nouvelle modification, sous une même législature, même si c'est pour corriger une erreur qui aurait été commise.

Tel est le message important que je souhaite envoyer aujourd'hui.

Avant de terminer, je veux remercier les parlementaires qui ont déposé ce texte qui rend possible cette indispensable réforme de l'État en respectant la volonté du préconstituant, ce en toute transparence.

Nous avons besoin de continuer à travailler dans ce même état d'esprit, à savoir dans le respect des accords, et en offrant aux citoyens, durant cette législature, ce qu'ils attendent, c'est-à-dire une véritable réforme de l'État.

04.23 Staatssecretaris Servais Verherstraeten: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank de collega's voor hun serene tussenkomsten en ik sluit mij ook graag aan bij het dankwoord van de collega staatssecretaris voor de ondersteuning die wij hebben gekregen van de acht fracties om de afgesproken staatshervorming ook ten uitvoer te brengen.

04.22 Staatssecretaris Melchior Wathelet: De stemming die straks zal plaatsvinden is een belangrijke stap, maar volstaat op zich niet.

Artikel 195 is voor herziening vatbaar. Wanneer we dat artikel herzien, houden we ons aan wat de preconstituante deed, namelijk het artikel voor herziening vatbaar verklaren. We doen dat op een volstrekt transparante manier: we geven een exhaustieve opsomming van alle artikelen waarop de overgangsbepaling die we in de Grondwet invoegen betrekking heeft, en we geven aan waarom we die bepaling invoegen.

De heer Maingain theoretiseerde dat het herzien van een voor herziening vatbaar verklaard artikel zou beletten dat er later opnieuw aan gesleuteld wordt, zelfs als er wordt vastgesteld dat er een onregelmatigheid of fout insloep, of dat de wijziging te verregaand is. Best origineel.

Het spreekt vanzelf dat de wijziging van artikel 195 andere wijzigingen in de toekomst niet in de weg staat.

Ik dank de parlementsleden die deze tekst hebben ingediend en deze noodzakelijke en door de bevolking verwachte staatshervorming mogelijk maken; zij zal op een transparante manier en met inachtneming van de akkoorden tot stand komen.

04.23 Servais Verherstraeten, secrétaire d'État: Je m'associe aux remerciements exprimés par M. Wathelet pour le soutien apporté par les huit groupes politiques disposés à collaborer à

Dit wetgevend initiatief is uiteraard, zoals door sommigen aangehaald, de eerste steen.

Collega's, ik kom nog heel even terug op de kritiek dat wij de Grondwet niet zouden respecteren. Ik kan best begrijpen dat sommige collega's inhoudelijk problemen hebben met deze grondwetswijziging. Ik kan ook best begrijpen dat collega's problemen hebben met deze staatshervorming of met de uitvoering ervan. De vraag die zich vandaag stelt, luidt of er formeel, technisch, respect is voor de Grondwet? Het antwoord daarop is bevestigend. De Preconstituante heeft zich gemotiveerd uitgesproken en vele collega's hebben daarnaar verwezen. De kiezer heeft zich uitgesproken na een communautair geladen verkiezing en nu moet de Constituante zich ook uitspreken met een tweederdequorum en -meerderheid.

Sommigen vinden dat wij te ver gaan en misschien een paar jaar zouden moeten wachten. Anderen vinden dat wij niet ver genoeg gaan en het hele artikel 195 zouden moeten wijzigen, of zelfs de Grondwet naast ons moeten neerleggen. Wij hebben gekozen voor de tussenweg, voor de voorzichtige wijze met drempels qua tijd, qua voorwerp en qua bedoeling. Wij raken niet aan de fundamentele rechten en vrijheden. De consequentie van die keuze is dat wij binnen deze legislatuur twee keer een tweederdemeerderheid nodig hebben, nadat wij tijdens de Preconstituante reeds een meerderheid nodig hadden.

Ik kom er nog heel even op terug of wij al dan niet de Grondwet zouden schorsen en de discussie over artikel 187 van de Grondwet. Uiteraard blijft artikel 195 van de Grondwet toepasselijk.

Deze Constituante is gemachtigd door de Preconstituante. Artikel 187 van de Grondwet is niet gecreëerd om de bevoegdheden van een constituante te limiteren en te beperken. Deze constituante wijzigt, zij schorst niet. Zij kan geheel wijzigen, zij kan gedeeltelijk wijzigen, zij kan ten definitieve titel wijzigen, zij kan ten voorlopige titel wijzigen. Er zijn heel wat overgangsbepalingen in de Grondwet. Deze Constituante oordeelt daar autonoom over. Artikel 195 blijft bijgevolg toepasselijk.

Collega's, ik heb het even nagekeken: 138 artikelen van de Grondwet zijn niet voor herziening vatbaar verklaard. Zij kunnen in de huidige stand niet herzien worden. Artikel 195 is voor hen ten volle toepasselijk. 63 artikelen zijn door de Preconstituante voor herziening vatbaar gesteld, 55 bestaande en 8 nieuwe. Artikel 195 van de Grondwet is hierop perfect toepasselijk. Men kan die artikelen in de loop van deze legislatuur wijzigen, maar de quorumvereiste en de tweederdemeerderheidsvereiste blijven bestaan.

Het huidige wetsvoorstel voegt daaraan 10 artikelen toe die niet voor herziening vatbaar waren en 5 nieuwe, maar ook daarop is artikel 195 toepasselijk, want als wij die wensen te wijzigen, dan zal de tweederdemeerderheid, naast de quorumvereiste, toepasselijk zijn. Artikel 195 is en blijft toepasselijk. Van een schorsing is er dan ook geen sprake.

Er was daarnet een verwijzing naar het advies van de Raad van State, als hoogste rechtscollege. De afdeling Wetgeving van de Raad van State is geen rechtscollege, laat staan het hoogste rechtscollege.

la réforme de l'État. Aujourd'hui, nous posons la première pierre du nouvel édifice de l'État.

Je peux comprendre que certains éprouvent certaines difficultés de fond face à cette modification de la Constitution. Je peux également comprendre que la réforme de l'État pose problème à certains mais la critique de non-respect de la Constitution n'est pas fondée. Nous respectons la Constitution tant au niveau formel qu'au niveau technique. La préconstituante s'est prononcée en précisant ses motifs. Ensuite, l'électeur s'est prononcé. Et à présent, c'est à la constituante de se prononcer à la majorité des deux tiers.

D'aucuns estiment que nous allons trop loin, alors que d'autres considèrent l'inverse. Nous avons opté pour une voie médiane. Nous ne touchons pas aux droits et libertés fondamentaux. Il s'ensuit que sous cette législature, nous aurons par deux fois besoin d'une majorité des deux tiers.

Je voudrais revenir quelques instants sur la discussion relative à l'article 187. Cet article n'a pas été écrit pour limiter les compétences d'une constituante. Cette constituante modifie mais ne suspend pas. L'article 195 reste d'application.

Cent trente-huit articles ne sont pas ouverts à révision. L'article 195 s'y applique intégralement: ils ne peuvent pas être révisés. Soixante-trois articles ont par contre été déclarés ouverts à révision. Ici aussi l'article 195 de la Constitution est d'application: ces articles peuvent être révisés, avec une condition de quorum et à la majorité des deux tiers.

La proposition de loi qui nous est soumise y ajoute dix articles qui n'étaient pas ouverts à révision et cinq nouveaux. Mais ici aussi, l'article 195 est d'application: si nous voulons réviser ces articles, il

Zij is een adviesorgaan. Voor grondwetsartikelen wordt het niet toegepast. Ik verwijs ter zake naar de wetgeving van 1946 en 1993, waarover toen bewust werd gedebatteerd. Men heeft er toen bewust voor gekozen zulks niet te doen.

Er werd hier gezegd dat de Raad van Europa een beslissing heeft getroffen. De Raad van Europa heeft geen beslissing getroffen. De Raad van Europa heeft de zaak naar het Bureau doorverwezen. Het Bureau zal beslissen of er al of niet een verwijzing naar de Commissie van Venetië komt.

Er is, ten slotte, verwezen naar twee problemen met betrekking tot het arrest-Grosaru en de schuldenrem.

Zoals terecht is aangehaald door de heer Van Hecke zijn dit uiteraard zaken die buiten het communautair akkoord vallen. Het Grosaru-arrest is bovendien niet eenduidig. De rechtspraak van Straatsburg laat in een klassieke democratie hoe dan ook mogelijkheden. Ook over de schuldenrem zijn er discussies of hiervoor een grondwetswijziging dan wel een bijzondere meerderheid vereist is. Er zal hoe dan ook gediscussieerd worden over de prevalentie van het Europees recht tegenover het intern recht. Dit zijn hoe dan ook discussies die buiten het communautair akkoord vallen. Ze zijn hier niet van toepassing.

De eerste steen die hier vandaag ligt, is een belangrijke eerste steen, waarmee de acht fracties heel duidelijk maken dat ze dit communautair akkoord in al zijn facetten, in al zijn integraliteit wensen uit te voeren en goed te keuren in de resterende periode van deze legislatuur. Ik dank de acht fracties voor hun intenties.

faudra respecter la condition de quorum et la majorité des deux tiers.

Les critiques se réfèrent également au Conseil d'État en tant que juridiction suprême. Or, la section de législation du Conseil d'État n'est pas une juridiction, mais un organe d'avis. On n'y fait pas appel pour les articles de la Constitution. Le Conseil de l'Europe aurait pris une décision, semble-t-il, mais il n'en est rien. Le Conseil de l'Europe n'a fait que renvoyer au Bureau, qui se prononcera ultérieurement sur un renvoi à la Commission de Venise.

Enfin, il a été fait référence à l'arrêt Grosaru et au frein à l'endettement, mais ces questions ne relèvent pas de l'accord communautaire. Par ailleurs, l'arrêt Grosaru n'est pas univoque. De même, la nécessité, ou non, d'une modification de la Constitution pour assurer l'ancrage du frein à l'endettement est sujette à discussion. Il faudra de toute façon mener le débat sur la primauté du droit européen sur le droit national.

En adoptant ce texte aujourd'hui, les huit groupes témoignent de leur volonté d'exécuter intégralement, au cours de cette législature, l'accord communautaire conclu.

Le **président**: La discussion de l'article unique est close.
De bespreking van het enig artikel is gesloten.

* * * * *

Amendements redéposés:

Heringediende amendementen:

Article unique/Enig artikel

- 1 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 14 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 15 - Ben Weyts cs (2064/2)
- 2 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 3 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 4 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 5 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 6 - Barbara Pas cs (2064/2)
- 7 - Barbara Pas cs (2064/2)

- 8 - *Barbara Pas cs (2064/2)*
- 10 - *Barbara Pas cs (2064/2)*
- 9 - *Barbara Pas cs (2064/2)*
- 11 - *Barbara Pas cs (2064/2)*
- 13 - *Barbara Pas cs (2064/2)*
- 12 - *Barbara Pas cs (2064/2)*

* * * * *

Le vote sur les amendements et la proposition de révision est réservé.

De stemming over de amendementen en het voorstel tot herziening wordt aangehouden.

05 Comité consultatif national des zones dans le cadre de la sécurité civile

05 Nationaal raadgevend comité van de zones in het kader van de civiele veiligheid

Le groupe CD&V m'a fait parvenir la candidature de Mme Bercy Slegers en remplacement de Mme Leen Dierick comme membre du Comité consultatif national des zones dans le cadre de la sécurité civile.

De CD&V-fractie heeft mij de kandidatuur van mevrouw Bercy Slegers bezorgd ter vervanging van mevrouw Leen Dierick, als lid van het nationaal raadgevend comité van de zones in het kader van de civiele veiligheid.

Étant donné qu'il n'y a pas d'autres candidatures, il n'y a pas lieu à scrutin et je proclame Mme Bercy Slegers élue en qualité de membre du Comité consultatif national des zones dans le cadre de la sécurité civile.

Aangezien er geen andere kandidaturen zijn, moet er niet gestemd worden en verklaar ik mevrouw Bercy Slegers verkozen als lid in het nationaal raadgevend comité van de zones in het kader van de civiele veiligheid.

06 Commission spéciale "Abus sexuels" - Désignation de deux experts

06 Bijzondere commissie "Seksueel misbruik" - Aanstelling van twee experts

Conformément à une proposition figurant au rapport de la commission spéciale relative au traitement d'abus sexuels et de faits de pédophilie dans une relation d'autorité, spécialement au sein de l'Église (n° 520/2) dont les recommandations ont été adoptées par la Chambre le 7 avril 2011, le Centre d'arbitrage en matière d'abus sexuels a été créé.

Overeenkomstig een voorstel van de bijzondere commissie betreffende de behandeling van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie, inzonderheid binnen de Kerk, waarvan de aanbevelingen door de Kamer op 7 april 2011 werden goedgekeurd (nr. 520/2), werd het Centrum voor arbitrage inzake seksueel misbruik opgericht.

En vertu du règlement d'arbitrage de ce Centre, il est institué un Comité scientifique.

Krachtens het arbitragereglement van dit Centrum wordt een Wetenschappelijk Comité opgericht.

Deux membres de ce Comité sont désignés par les autorités ecclésiastiques et les deux autres sont désignés par la Chambre.

Twee leden van dit Comité worden aangesteld door de kerkelijke overheden en de twee andere door de Kamer.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 14 mars 2012, je vous propose de désigner comme membres du Comité scientifique:

- M. Paul Martens, président émérite de la Cour constitutionnelle;
- M. Herman Verbist, avocat et professeur invité à l'Université de Gand.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 14 maart 2012 stel ik u voor als leden van het Wetenschappelijk Comité aan te stellen:

- de heer Paul Martens, emeritus voorzitter van het Grondwettelijk Hof;
- de heer Herman Verbist, advocaat en gastprofessor aan de Universiteit Gent.

Pas d'observation ? (*Non*)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar ? (*Nee*)
Aldus wordt besloten.

07 Renvoi d'une proposition de loi à une autre commission

07 Verzending van een wetsvoorstel naar een andere commissie

Je vous propose de renvoyer à la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique la proposition de loi de MM. Laurent Devin, Anthony Dufrane, André Frédéric, Eric Thiébaut, Rachid Madrane et Jef Van den Bergh modifiant le Code pénal en instaurant une circonstance aggravante pour les infractions commises à l'encontre des arbitres de manifestations sportives et les accompagnateurs sportifs (n° 2037/1) afin de la joindre à la proposition de loi de MM. Laurent Devin, Anthony Dufrane, André Frédéric, Eric Thiébaut et Rachid Madrane modifiant la loi du 21 décembre 1998 relative à la sécurité lors des matchs de football (n° 2038/1).

Ik stel u voor het wetsvoorstel van de heren Laurent Devin, Anthony Dufrane, André Frédéric, Eric Thiébaut, Rachid Madrane en Jef Van den Bergh tot wijziging van het Strafwetboek door invoering van een verzwarende omstandigheid voor strafbare feiten jegens scheidsrechters van sportwedstrijden en sportbegeleiders (nr. 2037/1) te verwijzen naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt, teneinde het toe te voegen aan het wetsvoorstel van de heren Laurent Devin, Anthony Dufrane, André Frédéric, Eric Thiébaut en Rachid Madrane tot wijziging van de wet van 21 december 1998 betreffende de veiligheid bij voetbalwedstrijden (nr. 2038/1).

Cette proposition avait été précédemment renvoyée à la commission de la Justice.
Dit voorstel werd vroeger verzonden naar de commissie voor de Justitie.

Pas d'observation ? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar ? (*Nee*)
Aldus wordt besloten.

08 Prise en considération de propositions

08 Inoverwegingneming van voorstellen

Vous avez pris connaissance dans l'ordre du jour qui vous a été distribué de la liste des propositions dont la prise en considération est demandée.
In de laatst rondgedeelde agenda komt een lijst van voorstellen voor waarvan de inoverwegingneming is gevraagd.

S'il n'y a pas d'observations à ce sujet, je considérerai la prise en considération comme acquise et je renvoie les propositions aux commissions compétentes conformément au règlement.
Indien er geen bezwaar is, beschouw ik deze als aangenomen; overeenkomstig het reglement worden die voorstellen naar de bevoegde commissies verzonden.

Pas d'observation ? (*Non*)
Il en sera ainsi.

Geen bezwaar ? (*Nee*)
Aldus wordt besloten.

Conformément à l'avis de la Conférence des présidents du 14 mars 2012, je vous propose également de prendre en considération :

- la proposition de loi de Mme Myriam Delacroix-Rolin, M. Christian Brotcorne et Mme Catherine Fonck modifiant l'article 135 de la Nouvelle loi communale du 24 juin 1988 en vue d'autoriser les communes à réglementer les heures d'ouverture des débits de boissons (n° 2099/1).

Renvoi à la commission de l'Intérieur, des Affaires générales et de la Fonction publique;

- la proposition de résolution de M. Stefaan Van Hecke et Mme Muriel Gerkens concernant le mandat de la Belgique au sein du Mécanisme européen de stabilité (n° 2103/1).

Renvoi à la commission des Finances et du Budget;

- la proposition de résolution de Mme Zoé Genot, M. Georges Gilkinet et Mmes Juliette Boulet et Muriel Gerkenens concernant l'organisation d'une consultation populaire sur le Traité sur la stabilité, la coordination et la gouvernance dans l'Union économique et monétaire (n° 2105/1).

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Overeenkomstig het advies van de Conferentie van voorzitters van 14 maart 2012, stel ik u ook voor in overweging te nemen :

- het wetsvoorstel van mevrouw Myriam Delacroix-Rolin, de heer Christian Brotcorne en mevrouw Catherine Fonck tot wijziging van artikel 135 van de Nieuwe gemeentewet van 24 juni 1988 teneinde de gemeenten toe te staan de openingstijden van de drankgelegenheden te reglementeren (nr. 2099/1).

Verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken, de Algemene Zaken en het Openbaar Ambt;

- het voorstel van resolutie van de heer Stefaan Van Hecke en mevrouw Muriel Gerkenens over het mandaat van België binnen het Europees Stabiiliteitsmechanisme (nr. 2103/1).

Verzonden naar de commissie voor de Financiën en de Begroting;

- het voorstel van resolutie van mevrouw Zoé Genot, de heer Georges Gilkinet en de dames Juliette Boulet en Muriel Gerkenens betreffende de organisatie van een volksraadpleging over het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de economische en monetaire unie (nr. 2105/1).

Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Pas d'observation ? (Non)

Il en sera ainsi.

Geen bezwaar ? (Nee)

Aldus wordt besloten.

09 Demande d'urgence de la part du gouvernement

09 Urgentieverzoek vanwege de regering

Le gouvernement a demandé l'urgence conformément à l'article 51 du Règlement lors du dépôt du projet de loi portant des dispositions diverses (II) (n° 2098/1).

De regering heeft de spoedbehandeling gevraagd met toepassing van artikel 51 van het Reglement, bij de indiening van het wetsontwerp houdende diverse bepalingen (II) (nr. 2098/1).

Je vous propose de nous prononcer sur cette demande.

Ik stel u voor om ons over deze vraag uit te spreken.

L'urgence est adoptée par assis et levé.

De urgentie wordt aangenomen bij zitten en opstaan.

Naamstemmingen

Votes nominatifs

10 Amendements réservés à la proposition de révision de l'article 195 de la Constitution (2064/1-4)

10 Aangehouden amendementen op het voorstel tot herziening van artikel 195 van de Grondwet (2064/1-4)

Les propositions de révision de la Constitution doivent être adoptées à la majorité spéciale (article 195 de la Constitution).

De voorstellen tot herziening van de Grondwet moeten met een speciale meerderheid aangenomen worden (artikel 195 van de Grondwet).

Stemming over amendement nr. 1 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**

Vote sur l'amendement n° 1 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 1)</i>		
Ja	36	Oui
Nee	106	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	142	Total

Le quorum des présences est atteint. La majorité des 2/3 n'est pas atteinte. En conséquence, l'amendement est rejeté.

Het quorum van de aanwezigen is bereikt. De 2/3 meerderheid is niet bereikt. Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 14 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**

Vote sur l'amendement n° 14 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 15 van Ben Weyts cs op het enig artikel. **(2064/2)**

Vote sur l'amendement n° 15 de Ben Weyts cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 2 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**

Vote sur l'amendement n° 2 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 3 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**

Vote sur l'amendement n° 3 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*

Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.

Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 4 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
Vote sur l'amendement n° 4 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 5 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
Vote sur l'amendement n° 5 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 6 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
Vote sur l'amendement n° 6 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 7 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
Vote sur l'amendement n° 7 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 8 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
Vote sur l'amendement n° 8 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 10 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
Vote sur l'amendement n° 10 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
 Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 9 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
 Vote sur l'amendement n° 9 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
 Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 11 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
 Vote sur l'amendement n° 11 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
 Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 13 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
 Vote sur l'amendement n° 13 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
 Bijgevolg is het amendement verworpen.

Stemming over amendement nr. 12 van Barbara Pas cs op het enig artikel. **(2064/2)**
 Vote sur l'amendement n° 12 de Barbara Pas cs à l'article unique. **(2064/2)**

Mag de uitslag van de vorige stemming ook gelden voor deze stemming? *(Ja)*
 Peut-on considérer que le résultat du vote précédent est valable pour celui-ci? *(Oui)*

(Stemming/vote 1)

En conséquence, l'amendement est rejeté.
 Bijgevolg is het amendement verworpen.

11 Ensemble de la proposition de révision de l'article 195 de la Constitution (2064/4)
11 Geheel van het voorstel tot herziening van artikel 195 van de Grondwet (2064/4)

Les propositions de révision de la Constitution doivent être adoptées à la majorité spéciale (article 195 de la Constitution).

De voorstellen tot herziening van de Grondwet moeten met een speciale meerderheid aangenomen worden

(artikel 195 van de Grondwet).

Quelqu'un demande-t-il la parole pour une déclaration avant le vote? *(Non)*

Vraagt iemand het woord voor een stemverklaring? *(Nee)*

Begin van de stemming / Début du vote.

Heeft iedereen gestemd en zijn stem gecontroleerd? / Tout le monde a-t-il voté et vérifié son vote?

Einde van de stemming / Fin du vote.

Uitslag van de stemming / Résultat du vote.

<i>(Stemming/vote 2)</i>		
Ja	103	Oui
Nee	39	Non
Onthoudingen	0	Abstentions
Totaal	142	Total

Le quorum des présences est atteint. La majorité des 2/3 est atteinte. En conséquence, la Chambre adopte la proposition de révision de l'article 195 de la Constitution. Elle sera transmise en tant que projet au Sénat.

(2064/5)

Het quorum van de aanwezigen is bereikt. De 2/3 meerderheid is bereikt. Bijgevolg neemt de Kamer het voorstel tot herziening van artikel 195 van de Grondwet aan. Het zal als ontwerp aan de Senaat worden overgezonden. **(2064/5)**

12 Adoption de l'ordre du jour

12 Goedkeuring van de agenda

Nous devons nous prononcer sur le projet d'ordre du jour que vous propose la Conférence des présidents. Wij moeten ons thans uitspreken over de ontwerp-agenda die de Conferentie van voorzitters u voorstelt.

Pas d'observation? *(Non)* La proposition est adoptée.

Geen bezwaar? *(Nee)* Het voorstel is aangenomen.

De vergadering wordt gesloten. Volgende vergadering woensdag 21 maart 2012 om 14.15 uur.

La séance est levée. Prochaine séance le mercredi 21 mars 2012 à 14.15 heures.

De vergadering wordt gesloten om 18.33 uur.

La séance est levée à 18.33 heures.

L'annexe est reprise dans une brochure séparée, portant le numéro CRIV 53 PLEN 076 annexe.

De bijlage is opgenomen in een aparte brochure met nummer CRIV 53 PLEN 076 bijlage.

DÉTAIL DES VOTES NOMINATIFS**DETAIL VAN DE NAAMSTEMMINGEN**

Vote nominatif - Naamstemming: 001

Oui	036	Ja
-----	-----	----

Annemans Gerolf, Beuselinck Manu, Bracke Siegfried, Colen Alexandra, De Bont Rita, Dedecker Peter, Dedecker Jean Marie, Degroote Koenraad, De Man Filip, De Meulemeester Ingeborg, Demir Zuhal, Demol Elsa, De Ridder Min, De Wit Sophie, D'haeseleer Guy, Francken Theo, Goyvaerts Hagen, Grosemans Karolien, Jambon Jan, Logghe Peter, Maertens Bert, Pas Barbara, Ponthier Annick, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Sminate Nadia, Valkeniers Bruno, Vandeput Steven, Van Eetvelde Miranda, Van Esbroeck Jan, Van Moer Reinilde, Van Noppen Florentinus, Van Vaerenbergh Kristien, Veys Tanguy, Weyts Ben, Wollants Bert

Non	106	Nee
-----	-----	-----

Almaci Meyrem, Arens Joseph, Bacquelaïne Daniel, Balcaen Ronny, Bastin Christophe, Battheu Sabien, Becq Sonja, Blanchart Philippe, Bonte Hans, Boulet Juliette, Brems Eva, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Calvo y Castañer Kristof, Caverenne Valérie, Clarinval David, Clerfayt Bernard, Coëme Guy, Collard Philippe, Dallemagne Georges, De Bue Valérie, De Clerck Stefaan, De Clercq Mathias, De Croo Herman, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, Deleuze Olivier, Delizée Jean-Marc, Déom Valérie, De Permentier Corinne, De Potter Jenne, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Detiège Maya, Devin Laurent, Devlies Carl, De Vriendt Wouter, Dewael Patrick, Dierick Leen, Doomst Michel, Ducarme Denis, Dufrane Anthony, Emmery Isabelle, Fernandez Fernandez Julia, Flahaut André, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, Geerts David, Gennez Caroline, Genot Zoé, George Joseph, Gerkens Muriel, Giet Thierry, Gilkinet Georges, Goffin Philippe, Gustin Luc, Henry Olivier, Jadin Kattrin, Jadot Eric, Kindermans Gerald, Kitir Meryame, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Landuyt Renaat, Lanjri Nahima, Lutgen Benoît, Madrane Rachid, Maingain Olivier, Marghem Marie-Christine, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Michel Charles, Moriau Patrick, Musin Linda, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Perpète André, Rolin Myriam, Schiltz Willem-Frederik, Schyns Marie-Martine, Seminara Franco, Slegers Bercy, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Somers Bart, Somers Ine, Temmerman Karin, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Thiéry Damien, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Van Biesen Luk, Van Cauter Carina, Van den Bergh Jef, Van der Maelen Dirk, Van Grootenbrulle Bruno, Van Hecke Stefaan, Vanheste Ann, Vanlerberghe Myriam, Vercamer Stefaan, Vervotte Inge, Vienne Christiane, Waterschoot Kristof, Wierinck Godelieve, Wilrycx Frank

Abstentions	000	Onthoudingen
-------------	-----	--------------

Vote nominatif - Naamstemming: 002

Oui	103	Ja
-----	-----	----

Almaci Meyrem, Arens Joseph, Bacquelaïne Daniel, Balcaen Ronny, Bastin Christophe, Battheu Sabien, Becq Sonja, Blanchart Philippe, Bonte Hans, Boulet Juliette, Brems Eva, Brotcorne Christian, Burgeon Colette, Calvo y Castañer Kristof, Caverenne Valérie, Clarinval David, Coëme Guy, Collard Philippe, Dallemagne Georges, De Bue Valérie, De Clerck Stefaan, De Clercq Mathias, De Croo Herman, de Donnea François-Xavier, Defreyne Roland, Deleuze Olivier, Delizée Jean-Marc, Déom Valérie, De Permentier Corinne, De Potter Jenne, Deseyn Roel, Destrebecq Olivier, Detiège Maya, Devin Laurent, Devlies Carl, De

Vriendt Wouter, Dewael Patrick, Dierick Leen, Doomst Michel, Ducarme Denis, Dufrane Anthony, Emmery Isabelle, Fernandez Fernandez Julia, Flahaut André, Fonck Catherine, Frédéric André, Galant Jacqueline, Geerts David, Gennez Caroline, Genot Zoé, George Joseph, Gerkens Muriel, Giet Thierry, Gilkinet Georges, Goffin Philippe, Gustin Luc, Henry Olivier, Jadin Kattrin, Jadot Eric, Kindermans Gerald, Kitir Meryame, Lalieux Karine, Lambert Marie-Claire, Landuyt Renaat, Lanjri Nahima, Lutgen Benoît, Madrane Rachid, Marghem Marie-Christine, Mathot Alain, Mayeur Yvan, Michel Charles, Moriau Patrick, Musin Linda, Muylle Nathalie, Özen Özlem, Perpète André, Rolin Myriam, Schiltz Willem-Frederik, Schyns Marie-Martine, Seminara Franco, Slegers Bercy, Snoy et d'Oppuers Thérèse, Somers Bart, Somers Ine, Temmerman Karin, Terwingen Raf, Thiébaud Eric, Tobback Bruno, Tuybens Bruno, Van Biesen Luk, Van Cauter Carina, Van den Bergh Jef, Van der Maelen Dirk, Van Grootenbrulle Bruno, Van Hecke Stefaan, Vanheste Ann, Vanlerberghe Myriam, Vercamer Stefaan, Vervotte Inge, Vienne Christiane, Waterschoot Kristof, Wierinck Godelieve, Wilrycx Frank

Non	039	Nee
-----	-----	-----

Annemans Gerolf, Beuselinck Manu, Bracke Siegfried, Clerfayt Bernard, Colen Alexandra, De Bont Rita, Dedecker Peter, Dedecker Jean Marie, Degroote Koenraad, De Man Filip, De Meulemeester Ingeborg, Demir Zuhail, Demol Elsa, De Ridder Min, De Wit Sophie, D'haeseleer Guy, Francken Theo, Goyvaerts Hagen, Grosemans Karolien, Jambon Jan, Logghe Peter, Maertens Bert, Maingain Olivier, Pas Barbara, Ponthier Annick, Schoofs Bert, Smeyers Sarah, Sminate Nadia, Thiéry Damien, Valkeniers Bruno, Vandeput Steven, Van Eetvelde Miranda, Van Esbroeck Jan, Van Moer Reinilde, Van Noppen Florentinus, Van Vaerenbergh Kristien, Veys Tanguy, Weyts Ben, Wollants Bert

Abstentions	000	Onthoudingen
-------------	-----	--------------